

מזכרת

משמחת נישואין של
אפרים ומנוחה רחל שיהיו
רובין

יום השלישי שהוכפל בו כי טוב,
ב' כסלו ה'תשע"א

Memento

*Wedding Celebration of
Efraim & Menucha Rubin*

2 Kislev 5771 ~ November 9, 2010

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו למזל טוב, בשעה טובה ומוצלחת, ביום ג' שהוכפל בו כי טוב, ב' כסלו¹ – "חודש הגאולה"², "א מזל'דיקער חודש"³ – ה'תשע"א.

התודה והברכה מובעת בזה לידידנו ומכירנו שיחיו אשר הואילו לשמוח איתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברכנו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב ולאות תודה והוקרה, הננו מכבדים בזה את כל הנוטלים חלק בשמחתנו מקרוב ומרחוק במזכרת המוגשת בזה (כפי מנהג אנ"ש לאחרונה, על יסוד התשורה שחולקה בחתונת רבינו).

מזכרת זו כוללת:

- (א) מכתב כ"ק רבינו לחתן וכלה.
- (ב) כמה מהמכתבים, יחידויות, מעשיות וכו', הקשורים למשפחות החתן וכלה, בקשר לרבותינו נשיאנו ועוד.
- (ג) מתולדות ועניני חב"ד בעיר אלבאני; מענות ועוד בקשר לה (מקום שליחותם של הורי החתן).⁴
- (ד) התועדויות חסידים: חלק מרשימותיו של אבי החתן שי', ממה ששמע בשיבת תות"ל מאנטרעאל ורשמם בשעתו. ומאז תשכ"ו, מהתועדויות רבינו, וגם מאלו שהתועדו בבית חיינו. המובא כאן – הוא מהתועדויות של המשפיעים הרר"נ נעמענאו ז"ל, והר"ר פרץ ז"ל מאצ'קין ז"ל (שאגב, הי' הוראה מרבינו שיערכו ספר עליו, והוא נמצא כעת בשלבי העריכה ע"י משפחתו).
- (ה) לתועלת דוברי אנגלית – מובא בזה מכתבי רבינו באנגלית (להמשפחה, ולאנשי אלבאני). ובקשר לפ' ויצא בה אנו נמצאים – מכתב רבינו לדינר חב"ד באלבאני מלפני שלשים שנה, ובו הוראה שלמדן מבין פרשתנו לפ' וישלח.
- גם מובא מכתב רבינו לזקנתו של החתן שי' – להבדחל"ח – מרת יוכבד מרים רובין ז"ל; ואיזה דברים שכתבה אחות החתן שי' – להבדחל"ח – מרת אסתר איידל כהן ז"ל. שיהא לעילוי הנשמות, שנלב"ע לאחרונה, ובקרוב ממש נזכה לקיום הייעוד "והקיצו ורננו שוכני עפר", והן בתוכם, ובעגלא דידן.

יש לציין, שרוב החומר המוגש בזה – נתפרסם בזה לקהל הרחב לראשונה.

הא – ל טוב הוא יתברך, יברך את כל הבאים להשתתף בשמחתנו ואת בני משפחותיהם בתוך כלל אחב"י בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, מתוך הרחבה ובריאות הנכונה בגשמיות וברוחניות. מתוך מנוחת הנפש והגוף, ואך טוב וחסד תכה"י. ובקרוב ממש נזכה להייעוד של נשואי הקב"ה וכנס"י, ועד ל"שמחת עולם על ראשם", אכ"י!

בשם המשפחות רובין וחזן

~ ~ ~

It has become customary, for the families of the Chosson & Kallah – based on the Rebbe's wedding practice – to share interesting family Rebbe-related memento with their guests.

Included are: Several unique family anecdotes etc with the Rebbe; A brief history of Chabad in Albany; "Chassidic farbrenghens" of yesteryear. . .

For the benefit of the English-speaking public – The subsequent section of the memento are unique letters from the Rebbe addressed to Albany and the family, a Yom Kippur telegram to the Governor, and more.

Thank you for sharing in our Simcha!

~ Rubin & Chazan families

¹ שהוא יום "דין נצח" במשפט הספרים (בשנת תשמ"ח), שאז הוזכרו הספרים דספריית אג"ח למקומם הראוי בבית חיינו. ובדבר תאריך זו – יש להעיר, שרבינו סידר קידושין ביום זה, בשנת תשי"ד, ואף הוגדו חלק מדיבוריו הק' אז (סעיפים ס"ב-ו) – בלקו"ש ח"א עמ' 65 ואילך.

² "בחודש כסלו הוא חדש הגאולה ובפרט לאנ"ש ותלמידי התמימים.. שתהי' החתונה בחודש כסלו." (אג"ק חב"א עמ' תו. ובכ"מ. גפ. "חודש הנסים והגאולה").

³ ב"ביחודות" לחתנים וכלות שיחיו – מוצאי כ"ף כסלו תשנ"ב ("שיחות קודש" תשנ"ב ח"א עמ' 418): "ובחודש זה, חודש כסלו, שהוא "א מזל'דיקער חודש", הקשור לחתונות במיוחד..".

⁴ יש לציין, שמלבד מהמובא כאן – נדפס עוד בזה, ב"תשורה" משמחת נישואין, ח' תמוז תשס"ו.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
Hyacinth 3-9250

מוחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
Brooklyn, N. Y.

Greeting and Blessing:

In reply to your notification of the date of your wedding to take place with G-d's help,

I send you herewith my prayerful wishes that it take place in a happy and auspicious hour, and that you build an everlasting Jewish home based on the foundations of the Torah and Mitzvoth, as they are illuminated with the inner light of the Torah, that is the Teachings of Chassidus.

With blessing of *M. Schwartz*
Mazaltov Mazaltov

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מוחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.
ב"ה,
ברוקלין, נ. י.

האברך הו"ח אי"א נו"נ וכו'
וב"ג הי"

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן החונתם ליום הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב מזל טוב ושעה טובה ופוצלת ויבנו בית ישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

בברכה מזל טוב
מזל טוב

מכתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לחתן וכלה
(בלה"ק ובאנגליזת)

החתן שי' מקבל דולר ל"ברכה והצלחה"
מידו הק', יום א' ח' בסלו ה'תנש"א.

אצו דוד יהי' הדנין
דנין עדי עד
על יסודי התורה והמצוה
דחיי אלושרים דפ

כ"ק אדמו"ר (מסומן במסגרת) מסדר קידושין בחתונת הרה"ת ר' אברהם שמואל זוגתו רבקה מירל שיחיו שפאלטר, זקניהם של הכלה שתחי' – ביום "סיום ימי התשלומין", י"ב סיון ה'תשט"ז.

כשנכנס החתן ל"יחידות", הציע לו רבינו, בין השאר, שבאם אין ידו משגת אפשר ליכנס למשרד ה"מוכירות", והם יימסרו על-חשבונו את הכסף הנצרך לרכישת פאה יפה ("א שיינע שייטל") עבור הכלה. מיד ענה החתן שמהמשכורת שמקבל בעד עבודתו חצי היום, ב"ה עלתה בידו לקנות שתי פאות עבור הכלה..

~

בו ביום..

ביום הבר מצוה שלו, נכנס דודו של הכלה עם אביו (ר' אברהם שמואל) שיחיו, ל"יחידות" אצל כ"ק אדמו"ר. בין היתר, רבינו שאלם באם חגיגת הברמ"צ תהי' "בו ביום" .. 1 – וראה בענין זה; באג"ק חכ"ג עמ' לד, ובהנסמן שם. ועוד.

~

מרשימות הת' א.ד.ל. שי' שכתבם בהיותו תמים בבית חיינו בשנות תש"נ-תנש"א
– אלו שמוזכר בהם ע"ד הר"ר יואל ליפשיץ ז"ל, אבי זקנתו של הכלה (והוא שמעם מבן-משפחתו של רי"ל. הסגנון נשאר בכללות כפי שנכתב אז).

(א) לפעמים הי' אדמו"ר מוהרי"צ (בשנות תר"צ-ת"ש) נוסע לפאריז לעניני רפואה. פעם א', הודיע לקרובו שהי' גר שם – רש"ז שניאורסאהן – שהוא מגיע, וביקש שלא יתפרסם בתוככי אנ"ש, ולכן הוא בעצמו חשש לילך לבית הנתיבות לקבלו, וביקש שכנו שהי' גר למעלה ממנו שלא הי' מאנ"ש – ר"י ליפשיץ – שיילך עם אוטו לקבלו. הנ"ל נסע, ואדמו"ר מוהרי"צ נכנס, וברוך לא דיבר לו, רק שאל לו שמו ושם אביו ותו לא.

כעשר שנים לאח"ז, כאשר שניהם היו בארה"ב, נכנס הנ"ל ל-770 בקומה השניה וביקש מהמוזכיר הר"א סימפסאהן ליכנס ליחידות. המוזכיר הזכיר לו, שא"א עכשיו, ובכלל צריכים להכין את זה מאיזה זמן לפני"ז וכו'. הנ"ל התעקש, וטען שצריך לדעת בלילה זה, אם יקבל ע"ע להיות שוחט במדינת "קאראליינע" שבארה"ב. המוזכיר עדיין לא הסכים, ופתאום שמע ר"י קול מרחוק, וכהרף עין לא הי' המוזכיר לפניו כי נכנס לחדרו הק' של אדמו"ר מוהרי"צ. ואמר הרבי להמוזכיר, "לאז עם אריין, איך קום עם א טובה" .. (ואז נכנס, והורה לו הרבי לקבל המשרת).

(ב) פעם כשנכנס ר' יואל ליפשיץ ליחידות אצל אדמו"ר מוהרי"צ, אמר לו הרבי בין היתר, בנוגע לאשתו, "אז די דונרען מיינען נישט איר". הנ"ל לא הבין זה, ושאל להמוזכיר (הר"א סימפסאהן) לפשר הדבר. המוזכיר חזר לו דברי הרבי, והוסיף, ש"זה מה שאמר הרבי, כנראה שיש בזה סיבה טובה" ..

ביום מן הימים, אשתו של ר"י היתה מדברת בחוץ (עם א' ממשפחת שניאורסאהן), ולפתע התחיל גשם חזק וגם ברק. פתאום הכה ברק את הבית, ושבר א' מהחלונות. ובאופן ניסי, הסתובב והקיף איפה שאשתו היתה יושבת, ליד מנורת הרחוב, ולא פגעה בה. ואז הבינו..

ג) בתחילת נשיאותו של כ"ק אד"ש, ר' יואל הנ"ל לא הכירו. אבל פעם כשהי' חולה, נכנס אשתו ליחידות וביקשה ברכה עבורו, ואמר כ"ק אד"ש שהוא מכיר אותו מפאריז, ובירכו. כשחזרה לבעלה וסיפרה כנ"ל, הלה התפלא מאד כי מעולם לא דיבר עם כ"ק אד"ש. ואז נזכר שפעם א' היה בפאריז קיבוץ גדול של אנשים כ-5000 איש, ופתאום הוא הרגיש חמימות בגבו. הסתובב לאחוריו, וראה יונגערמאן (שלאח"ז נודע לו שזה כ"ק אד"ש) מסתכל עליו..

ד) ר"י הנ"ל הי' חולה ל"ע הרבה שנים, ובנו הגדול הי' נוהג לבקש "לעקאח" גם עבור אביו בכל שנה. פעם א', לא הי' ברור לו באם יחזור מאיזה מקום בזמן שכ"ק אד"ש מחלק. ולכן שאל את אחיו הצעיר שהוא יבקש "לעקאח" עבור אביהם. אכן אח הצעיר ראה אחיו הגדול בהרחק-מה בהתור אחוריו, וחשב שא"כ אינו צריך לבקש עבור אביו. אחרי שנים בתור, הי' אחיהם הצעיר שהי' בן ט' שנים ולא ראה כ"ק אד"ש בחייו. וכאשר הגיע הוא לקבל "לעקאח", נתן לו כ"ק אד"ש עוד מנה נוספת, באמרו "די ברידער האבען פארגעסען"...

בקשר למעשה הא' שהובא לעיל: אכן נהי' ר' יואל לשר"ב בעיר טשארלסטאן שבמדינת צפון קאראליינע. ובכמה מכתבים אל הרמ"מ פלדמן ז"ל (שביקר בהאיזור שם). כותב אדמו"ר מוהרי"צ אורות הר"ל. בי"א כסלו תש"ט - "...לפני איזה שבועות ביקר אותי אחד השו"בים מאנ"ש שי' א הימיושער איד מיט בארד און פיאות, וסידר עם השלאף-וואגאנען אשר הוא יכון עבורם בשר כשר התומים כדון ויוכלו להחם במים, שמו יואל ליפשיץ.. ואתענין לדעת מהתוצאות בזה..". ובי"ד שבט תש"ט - "...וכשיהי' יידיי בטשארלסטאן בודאי יתוער יחד עם ידידו הר"י שי' ליפשיץ שו"ב אין א חסידישן פארבריינגען". וראה באיך שלו ח"י, בהסמך במפתח שם.

הפסוק לסוף שמו"ע, ועוד בשמות..

בא' מהיחידויות של אבי החתן שי', שאל את רבינו עבור אחותו שתחי' שאחת משמותיה הינה "קריינא", באיזה פסוק תגיד בסוף תפלת שמו"ע, והרי לא נמצא צירוף זה ברשימות שבסוף הסידורים. רבינו ענה כמעט מיד, שיש להגיד הפסוק באיכה שמתחיל ומסיים באותיות אלו: "קרבת בעת אקראך אמרת אל תירא" (איכה ג,נוז).⁵

ומענין לענין, בדבר שמות - ועוד א' עם אותה הצירוף (ק..א): ישנה אשה שגרה בהאיזור, שהיתה לה מאז נעוריו השם "קלארא", ושאלה לכ"ק אדמו"ר באם יש לשנות לשם יהודי - ונענה, שאין בזה בעי', כי היא ג"כ שם יהודי..

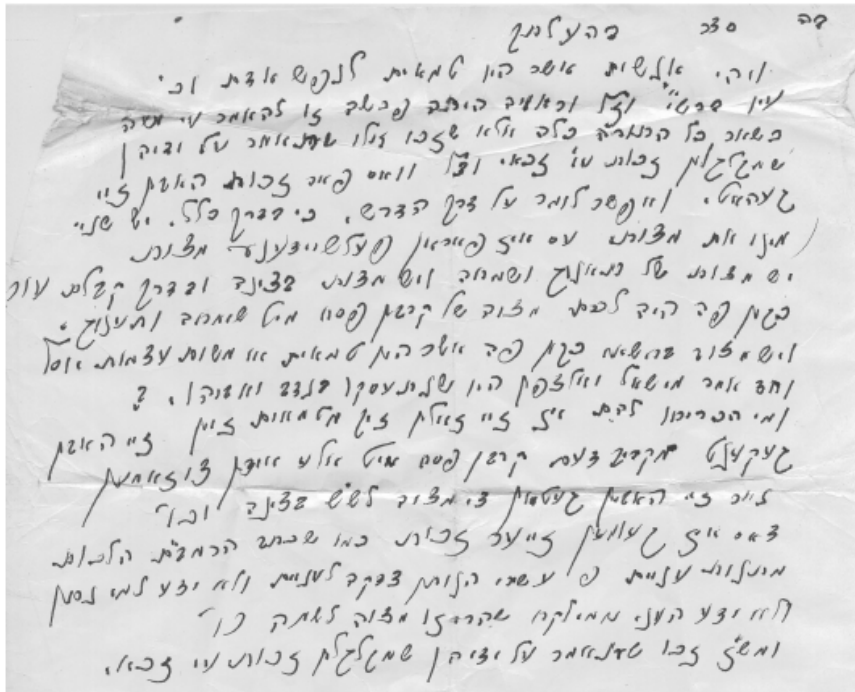

על הרה"ח ר' יחיאל מיכל פיקארסקי ז"ל

פתק זה נמצא בין ספריו של זקנו של החתן, הרה"ח התמים ר' יחיאל מיכל פיקארסקי ז"ל, ממה שרשם לעצמו כנראה. ומובא בזה, כפענוח ומראי-מקומות בדא"פ.⁶

ב"ה סדר בהעלותך

"ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וכו" עין ברש"י וז"ל "וראויה היתה פרשה זו להאמר ע"י משה כשאר כל התורה כלה, אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהן שמגלגלין זכות ע"י זכאי".

⁵ ואגב - יש להעיר, שבסידורי חב"ד באנגלית החדשים, ואחרים, שיש בהם "רשימה לשמות אנשים" ונכלל שמות באידיש - כמעט ולא מובא פסוק הזה ל-"ק..א", כי-אם פסוק אחר. ולכאן - מ"מעשה רב" הנ"ל, יש לקרוא דוקא פסוק זה, שהרבי הציע אותה בפועל.

⁶ מן הראוי לציין, שלא נתיימר להביא במזכרת זו - כל ענין מרבותינו בהקשר להנזכרים בה, כ"א איזה ענינים. ובדבר הר"מ ז"ל, על-אף שלא הבאנו בזה בערכו באן - הרי הרבה קשרים הי' לו, לאדמו"ר מוהרי"צ ולכ"ק אדמו"ר. לדוגמא בעלמא: המובא בס' "ימי בראשית" בערכו; סיפור הגיעו באופן ניסי לארה"ב, שבאה בהוראת אדהר"י צ"ש שלא לנסוע בניסעה מסויימת. ובנוסף לה"קאך" המיוחד שהי' לו ב"רש"י-שחות" כנודע בשעת מעשה וכו' - הרי נמצאו כו"כ מכתבים שכתב לרבי, בשאלות על פירש"י שבהתועדות ועוד. וככל-הנראה, ייתכן (כמו במקרים אחרים כגון דא) שהרבי הכניסם לה'ליקוטי' ש"ל, עם שוברים בצדם. וילע"ע.

הרה"ח ר' יחיאל מיכל פיקארסקי ז"ל בהתוועדות רבינו (שורה ראשונה למטה, קיצוני משמאל)

וצ"ל וואס פאר זכות האבן זיי געהאט. ואפשר לומר על דרך הדרש. כי בדרך כלל, יש שני מיני מצות עס איז פאראן פערשיידענר מצות, יש מצות של תענוג ושמחה ויש מצות בצנעה ובדרך קבלת עול.

כגון פה, היה להם מצוה של קרבן פסח מיט שמחה ותענוג. ויש מצות בחשאי כגון פה אשר היו טמאים או משום עצמות יוסף וחד אמר מישאל ואלצפן היו שנתעסקו בנדב ואביהו.

ומי הכריחו להם אז זיי זאלן זיך (מטמא) זיין זיי האבן געקענט מקריב דעם קרבן פסח מיט אלע אידן צוזאמען נאר זיי האבן געטאן די מצוה לש"ש [בצנעה] וכו' דאס איז געווען זייער זכות כמו שכתב הרמב"ם הלכות מתנות עניים פ' עשירי "הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי לקח שהרי זו מצוה לשמה כו"

ומש"ז זכו שנאמר על ידיהן שמגלגלין זכות ע"י

זכאי.

והי: בפרשת בהעלותך (במדבר ט, ו).

ו"ל: לפסוק ו שלאחריו, ב"ה "למה נגרע" (מ'ספרי' בהעלותך א, כב).

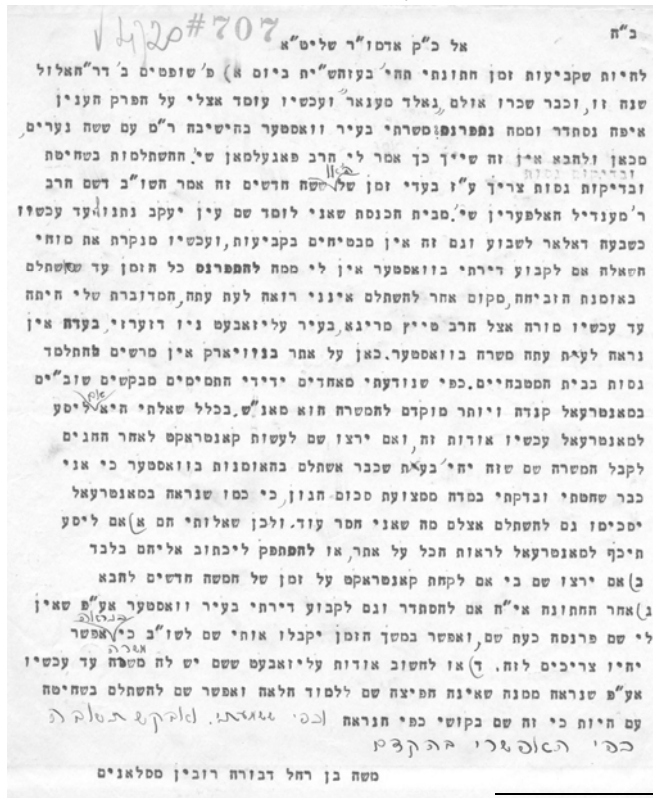
והי: [ועצמות יוסף - לדעת ר"י הגלילי; וב'כנרב ואביהו' - לדעת ר"ע, בסוכה כה, סע"א ואילך (בשנינו)], ושם, מביא ג"כ דעת ר' יצחק, דא"א שניהם - אלא עוסקין ב'מת מצוה' היו, עיי"ש.

פ' עשירי: ה' ח. והוא דרגא השני' ב'שמונה מעלות בצדקה' להרמב"ם (המתחיל בהלכה שלפנ"ו). ובלק"ש חכ"ה (עמ' 159). שמעלה זו היא למע' גם מנתינת הצדקה בסבר פנים יפות.

על הרה"ח ר' משה רובין ז"ל, זקנו של החתן⁷

לפנינו כמה מכתבים (כשלצד כל אחד כותרת רקע לה) שכתב ר' משה ז"ל לאדמו"ר מוהרי"צ, ומענה קדשו אליו. חלק מהם הם בבטיבות זמן נישואיו (ענינא דיומא), וחלק מתקופת הולדת בנו בכורו, אבי החתן שי'.

לפני חתונתו של ר' משה (שהתקיימה ביום בר"ח אלול ה'תש"ז), שואל הוא חו"ד אדמו"ר מוהרי"צ - מה תפקידו ואיפה, כשהוא מעלה כמה אפשרויות בכלל זה, ותפקידה של הכלה בניו דזעריס אז, ומחכה לתשובת הרבי בנושא.

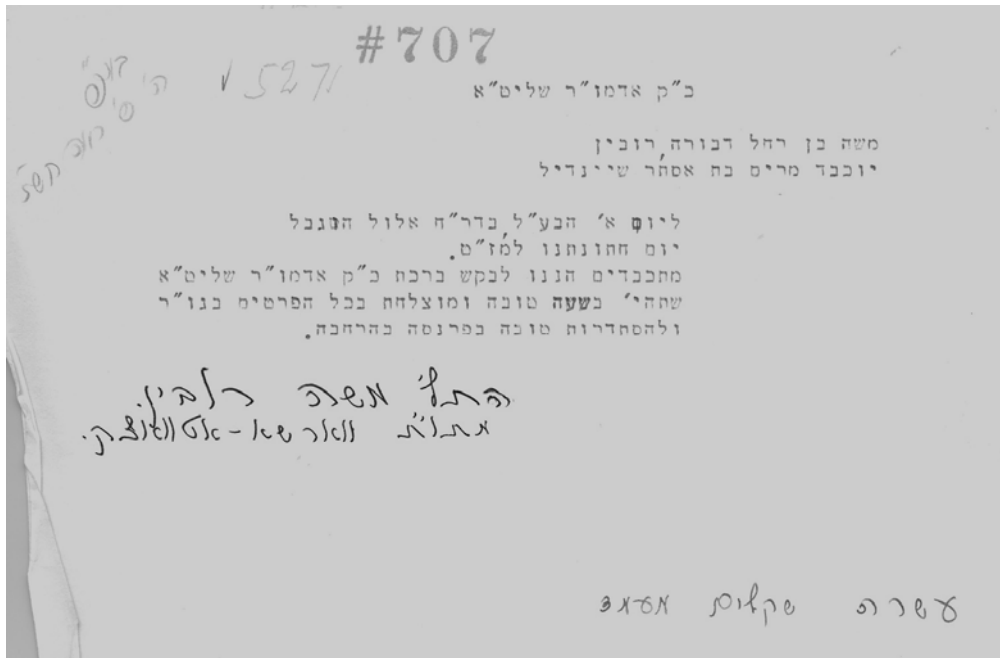
מבשר לאדמו"ר

במכתב זה, הוא

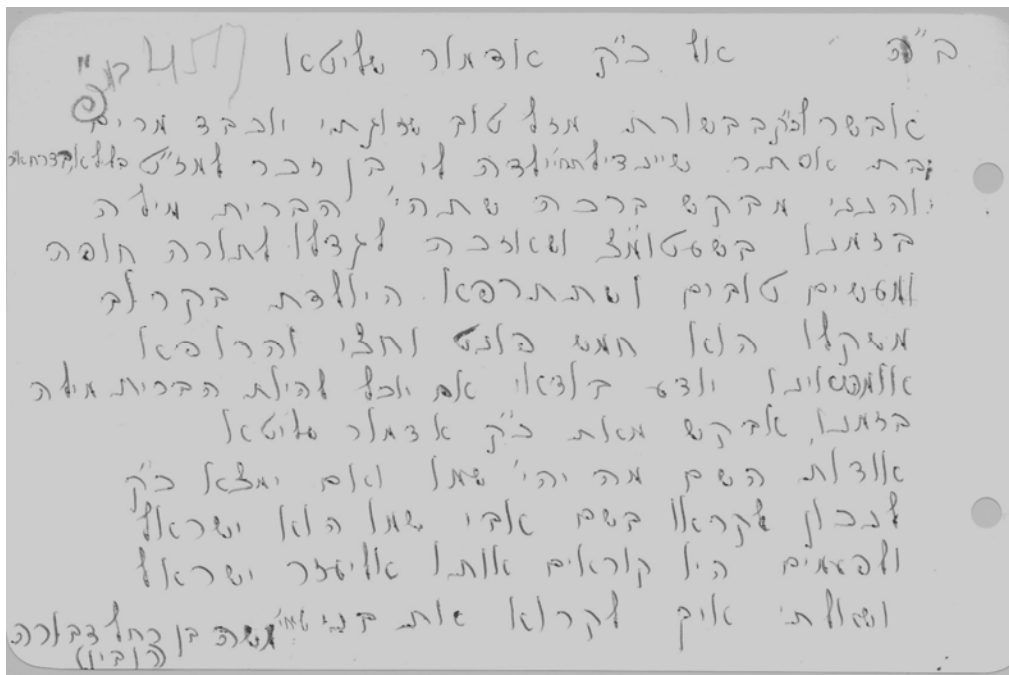
⁷ מוגש בזה צילום גובתי"ק אדמו"ר מוהרי"צ, במכתב להנהלת תות"ל ווילנא, שבין היתר, כותב "יחזק השית" בריאות מר משה שי רובין..." (שהי' מהתל' שם שנחלשו אז). האג' נרפסה באו"ם שלו. חיינו טו"ר רחם ואלוה. מחארי"ר לוי חו"א ה"ח"ש [ועוד כמה מכתבים].

התקן נעשה ביום כ"ב אלול ה'תש"ז

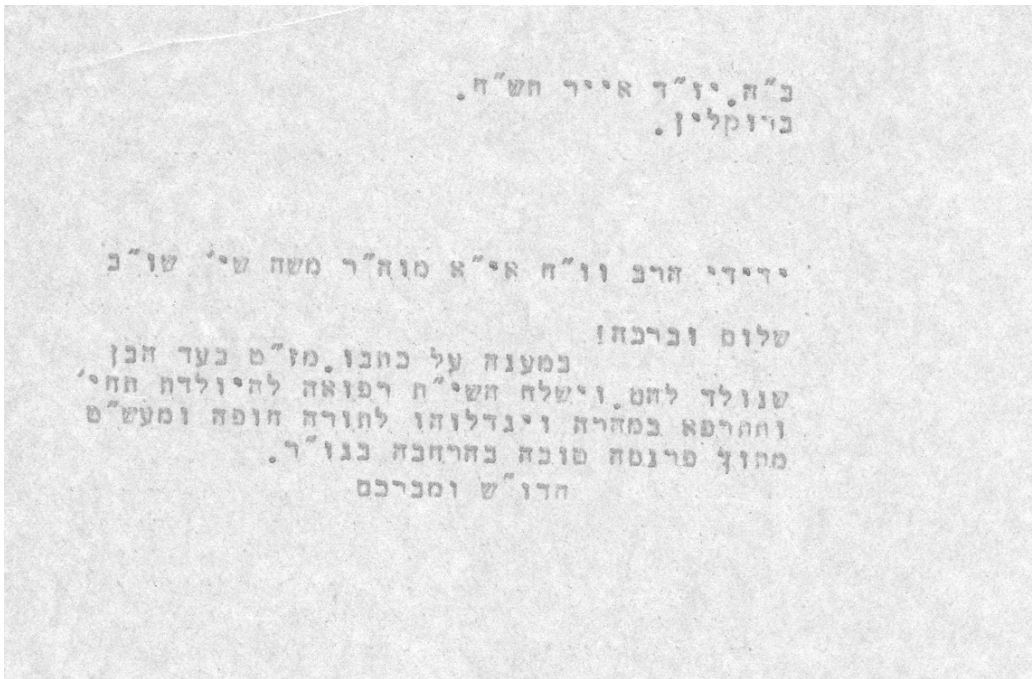
מוהריי"צ את זמן קביעות חתונתו, ומבקש ברכת הרבי.
 ולמטה כותב שצירף "עשרה שקלים מעמוד" (=הכוונה, עשרה דולר לקופת מעמד בית הרבי).

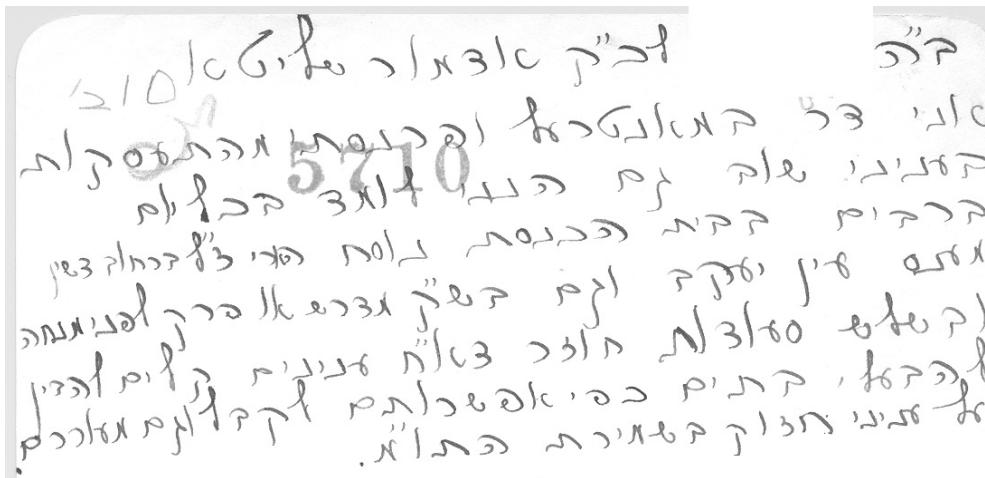
כאן, ר' משה מבשר הבשו"ט על הולדת בנו הבכור, אבי החתן שי' (תחילת אייר תש"ח) ומבקש ברכה עבור הרבי"מ בזמנו וכו', ועל קביעת שמו כשם אביו ישראל אליעזר (שנהרג עקדה"ש בשואה. הי"ד).

מענה קדשו של אדמו"ר מוהריי"צ ע"ז שבישר אודות הולדת בנו למזל"ט, וברכה לרפואת אם התינוק, ועוד.

דו"ח שכתב לכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ ע"ד פעילותיו במאנטרעאל, בו מונה שיעוריו. ניתן להבחין בראש העמוד מצד שמאל – מזה שהוסיף אדמו"ר מוהריי"צ בכתי"ק: 10 ד' (=הכונה, שנתקבלו דמי הפ"ג 10 דולר) שצירף למכתבו. ופרנסתו בעניני שחיטה; לימוד "עין יעקב" בכל יום עם מחפללי ביהמ"ד נוסח האר"י שברחוב 'דשין מענס'; בש"ק לומד מדרש או פרק לפני מנחה; ובסעודה שלישית "חזור דא"ח ענינים קלים להבין להבעלי בתים כפי אפשרותם לקבל. וגם מעוררם על עניני חווק בשמירת התו"מ."

"קבלת עול" – נלמד מ"בורג" קטן..

ר' משה סיפר כדלהלן בא' מן ההודמנויות ובהיות שהסיפור כמעט ולא ידוע, מסתבר ככל-הנראה שהוא קיבלו במסורת

ממשפיעיו בישיבות תורת בפולין שלמד בהם, וכי"ב):

"בא' הפעמים שאדמו"ר מוהריי"צ התלווה את אביו בלנינגרד, הוא רצה להראות לאביו מהחידושים שבעוה"ז שהתחדשו אז במפעלים וכי"ב. בין היתר, הי' 'המצאה' שכזה, המסבב חתיכת עץ בתוך המכונה, וביציאתו הרי.. נעשה כוס שלם! אדמו"ר מוהרש"ב התפעל מזה, באמרו ותוכן: שרואים, הוראה בעבודה, שמגולם נעשה "כלי"..

"זמן מה לאחר הביקור, ביקרו שניהם עוה"פ בעיר. וביקש אדמו"ר מוהרש"ב מבנו, ללכת לאותו מפעל לראות ההמצאה הזו. אולם הפעם, אמרו שמכונה הזו אכן נשברה.. שאלו שניהם, למה? הסבירו עובדי המפעל, שישנו "בורג" המפעיל את המכונה מבפנים (הסובב חתיכת העץ על כל צדדיו). ומרוב השתמשות (וגם אי-שימת לב), נשבר ה"בורג", ובמילא המכונה אינה בשימוש יותר. אדמו"ר מוהרש"ב הגיב אז לבנו [התוכן]: הרי ה"בורג" הקטן, ענינו קבלת-עול. ומבלעדיו, הכל אכן יכול לילך לאיבוד.."

בא' מחלוקות "כוס של ברכה" כשכ"ק אדמו"ר נתן לו "לחיים" מכוסו, הוא כבר המשיך הלאה. הרבי קרא לו חזרה, שפך שנית לכוסו, ואמר (התוכן): "איר זאגט דאך יעדן ווארט (אין דאוואנען) צוויי מאל.. זאלט איר אויך "לחיים" זאגן צוויי מאל..". וכידוע, שר' משה הי' עושה כך בתפלה, ועד שהתברר לו שהתיבה הקודמת הי' "טוב", לא הי' ממשיך לתיבה שלאחריה. וכ"מונה מעות"..

כ"ק אדמו"ר מסדר קידושין בחתונת זקניו של החתן, הרה"ת ר' משה ווגו יוכבד מרים רובין ז"ל, א' אלול תש"ז.

[מ"עדי-ראיה" לעובדה זו, הי' ר' ניסים הייווארד (ע"ה), מחשובי אנ"ש במונטריאל, שהי' מאחורי ר' משה ב'תור' ההיא לחלוקת כוסש"ב, וחזר וסיפר העובדה לאבי החתן שי'].

"..בשיחה השלישית פנה כ"ק אד"ש לימינו ואמר שכיון שישנם גם אורחים מקנדה הרי גם להם שייכות עם צרפת.. והמשיך במעלת אחדות ישראל. בסיום השיחה לגם מהגביע עד תומו וטעם מהמזונות.

ניגנו "שובה ה' עד מתי", ובשיר זה עודד הרבי לעבר הרה"ת ר' משה שי' רובין. כשהגיעו למילים "יראה אל עבדיך" החל הרבי לעודד בשתי ידיה הק' יחד בחזק רב ובמהירות..." (מ"בית חיינו" גל' 117 (ע' 12 – מיומן פנימי, ש"פ וישב, מבה"ח טבת כ"ג כסלו תשנ"ב))

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Of the Atilas
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

חננו מענדל שניאורסאן

בית,
יהג ניסן ה'תשס"א
ברוקלין, נ.י.

הרה"ת ווי"ת אי"א נייב וכו'
טהוריר ירוחם פיסל טי' טריב

שלום וברכה:
בעת קבלתי סכתו וגם סגלתי על ידי הסלפון על דבר שבב
בריאות זוג' תי', והיום קבלתי פנים על ידי הרה"ת ווי"ת אי"א
נניב וכו' טהוריר טסה טי' רובין טריב, אשר ספר לי טווג'
עדין חלוטה.
כקסמו כסתייתי כעריה וגם שלטום על האהל הזכרתי את
זוג' תי' לפשוואת קרובה, וכסת סצויקא דאמפטר, דאסתכת בהאי
עלפא יתיר סכתייה, יעורר רחמים עלי' להחליטה ולהחזיקה
סתחזור לאיתנה בקרוב, וכתיר טי' יבסר כסורות סוכות כזה.
חנני סגיר טה את הקונטרס לתג הפסת טזה עתה הרייל.
בהזדמנות זו אסאל לשלום כביר טי' וכסת עופר בקיסור
סכתבים עתם ופעוררם זמן זמן סיסתמסו בהספעט על סביבם
להסיך תורה וסצה ביראת טפים, וכסטייב ויצונו הי"א לעשות את
כל החוקים האלה ליראה את תי"א (ועייגיב עתק סכתב כללי
הסיך לקונטרס, הסוטבטיס)

בברכת חג כסר וספת

פעם⁸, ר' משה השתתף כחלק מ"מנין" שהתקיים בחדרו הק' של רבינו. הסדר הי', שהחזן הי' מתחיל (את "חזרת הש"ץ") רק לאחר שרבינו גמר שמו"ע. הרבי הי' מסתכל בסידורו מילה במילה עם החזן בחזרת הש"ץ (וכפי שהרבי הי' תמיד מעורר ו"דוחף" החסידים לעשות ג"כ).

ובזה, פעם אחד שהי' נראה כ"יוצא מהכלל", הי' כשהרבי גמר תפלתו, והחזן כבר התחיל "חזרת הש"ץ". הרבי (במקום להביט בסידורו, כדרכו הק') הסתכל אל פינה השני' של החדר, על ר' משה שהי' עדיין באמצע תפלתו. למשך זמן מה, הרבי הסתכל עליו איך שהתפלל, ורק לאחר שר' משה הלך הג' פסיעות לאחוריו ואמר "עושה שלום" – רק אז המשיך הרבי להסתכל בסידורו, לעקוב אחר הש"ץ.

מכתב כ"ק אדמו"ר (משמאל), הוא אל מי שעתידי להיות מחותנו של ר' משה (דרך חתן ר"מ, הרה"ת צ. ה. זקלס שי') – הר"ר ירוחם פישל אוורוטשק שו"ב ז"ל ממאנטרעאל. במכתב, הרבי מעורר על מצב בריאות זוגתו של הרב אוורוטשק, שקיבל פ"ש בזה מר' משה..

⁸ מתוך תשורה של א' מנכדיו, אור לכ"ו אלול תשס"ח.

על הרה"ח ר' אלכסנדר בן-נון (בונין) ז"ל, דודו-זקנו של הזחנן

מתוך כתבה לזכרו של ר"א בן-נון, מתלמידו ר' יחיאל מלוב (כפ"ח גל' 23):
".. אצטט את דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א אלי ביחידות, בשנת תשל"ט, אורות שאלה בעניני חינוך, וז"ל קדשו: "בארץ ישראל גר החסיד ר' אלכסנדר, ר' אלכסנדר הוא חסיד וחסיד אמיתי וחסיד עד עצם היום הזה. למד בתומכי תמימים והתחנך בבית חסידי, לומד כל יום שש שעות חסידות. כשתחזור לארץ ישראל סע אליו ותתייעץ אתו."
מאז, כשהיינו מזכירים את שמו של ר' אלכסנדר ומה עוד כשהיינו נפגשים עמו, ידענו להכיר ולהוקיר איזו אישיות אצילה וחסידית עומדת לפנינו .."

מתוך כתבה בקשר לשנתיים לפטירת ר"א, מתלמידו ר' יחיאל מלוב (כפ"ח, גל' 147):

".. באחת השיחות שהיו לי אתו, סיפר לי ר' אלכסנדר על יחידות: לפני 25 שנים ביקרתי בימי הקיץ בחצרות כ"ק אדמו"ר שליט"א. כשנכנסתי ליחידות, ביקש ממני כ"ק אדמו"ר שליט"א שאסע לקעמפ ואראה כיצד הוא מתנהל ואמסור אח"כ דיווח בכתב. אמרתי, מספר ר' אלכסנדר, מי אנכי שאתן את דעתי על הקייטנות הפועלות ע"י אברכים מוכשרים וכו'. השיב לי ע"כ כ"ק אדמו"ר שליט"א, הרי אתה אומר תמיד "דעתי ברורה ומוחלטת", על כן סע לקייטנות וממך רוצה אני לשמוע חו"ד וד"ש מהנעשה בשטח.

".. רעיונותיו המקוריים ממשיכים ללוות אותנו ע"י מאות מאמריו, ובמיוחד בפרסום ספרו "ילקוט תורת הנפש" וכתה המשפחה שהרבי שליט"א נתן דמי השתתפות בהוצאת הספר, והרב חדקוב נתן הוראה למרכז לענייני חינוך לסייע בהפצתו.."

~

אחותו (זקנתו של הזחנן), מרת פיקארסקי שתחי' לאורך ימים ושנים טובות, סיפרה שבא' משנים הראשונות לנשיאות רבינו, נכנסה ל"יחידות" וביקשה ברכה עבור אחי' ר' אלכסנדר. אז צהבו פני כ"ק אדמו"ר, והתבטא בהפלאה נעימה (התוכן): "ר' אלכסנדר בונין איז אייער ברודער?"

(כמה ממכתבי הרבי אליו, אל אשתו, ואל המשפחה – נתפרסמו בסוף ספרו "ילקוט תורת הנפש ע"פ חב"ד" ח"א. ובסדרת אג"ק – עפ"י מפתח אנשים).

מה"יחידות" שלו

"אין כללים בחינוך!"

ר' אלכסנדר בן-נון ע"ה ששימש כמפקח ארצי בבתי הספר של "רשת אהלי יוסף יצחק" הי' ביחידות אצל הרבי, וכתב לרבי עשרה כללים בחינוך, לפי מיטב ידיעתו בחינוך. הרבי עבר על הכללים ואמר: **עס פעלט דא נאך א כלל!! דער כלל אין חינוך אז עס איז ניטא קיין כללים!!** (=חסר כאן כלל נוסף! – חסר כאן הכלל, שבחינוך אין כללים!!!).

(מפי הרה"ח ר' אברהם שי' מיזליש. נדפס בס' "שערי חינוך" (היכל מנחם, אה"ק, תשס"ו. עמ' רלא)

"עבודת התפלה כיצד?"

שאלה: איני מצליח להתפלל כדבעי – "עס דאוונט זיך ניט".
כ"ק אדמו"ר שליט"א |הגביה עיניו הק', הביט על השואל ואמר לו בתמיהה: ר' אלכסנדר, מה פירוש הדברים "עס דאוונט זיך ניט"? – הרי נאמר "הליכות עולם לו", ישנם בכך שלשה פירושים:
(א) **הליכות עולם** – לו, שמביאים לו להעולם – ממשיכים אלוקות בעולם ע"י תורה.
(ב) **הליכות עולם** שמוליכים את העולם לו ית' – ע"י מצוות.
(ג) **הליכות עולם** שהולכים מהעולם לו ית' ע"י תפלה.

– משלשלים הטלית על הראש ("מען נעמט דעם טלית איבער'ן קאפ"), נעמדים ליד הקיר, ואז מצליחים להתפלל ("יעמאלט דאוונט זיך").

(מ"יחידות" הרה"ח ר' אלכסנדר בן-נון (ז"ל), ג' מרחשון תשכ"ג. רשימת הרה"ח א.מ. שי' זילברשטרם. נדפסה בס' "היכל מנחם" ח"ב, עמ' רט ואילך).

~

על הר"ר יצחק בונין ז"ל (דודו של ר' אלכסנדר):

הר' יצחק בונין ע"ה זכה לאריכות ימים מופלגה, ונפטר לאחר גיל מאה שנה. ר' יצחק ע"ה סיפר לאחיינו הרה"ח ר' יחיאל מיכל פיקארסקי ע"ה, שבזמנו הוא התמודד מול אביו של הרבי, על משרת

הישיש הר"ר יצחק בונין ז"ל בשנותיו האחרונות (באה"ק ת"ו), עם – יבדלח"ט – אבי הזחנן שי'

הרבנות בעיר יקטרינוסלב. על אף שהקהל בחר בי, החלטתי לוותר לאביו של הרבי, לאחר שראיתי את גדולתו.

כששמע זאת ר' מיכל, הציע לדודו לספר כל הנ"ל לרבי, ואכן כשנכנס ליחידות סיפר הוא כל הנ"ל לרבי והרבי בירכו באריכות ימים.

(מפי הרה"ח בנציון שי' גרוסמאן)

~

סקירה מקיפה, מהשתלשלות עניני חב"ד באיזור אלבאני

הנוכחות החב"די הראשונה בעיר, לכאורה, היה הרב שלמה סאדאווסקי, מתלמידי התמימים בשיבת ליובאוויטש שבליובאוויטש, שהי' רב כאן לתקופה קצרה, משנת תרס"ה עד שנת עת"ר (סקירה מקיפה עליו – מובא בהמשך).

לאח"ז, אלבאני מובא (בס' תולדות חב"ד בארה"ב עמ' רעח) כא' מהאזורים שם נשלחו תמימים מטעם המל"ח בשנת תש"ג, בתור "שליחות המל"ח". גם בתשט"ו, כתב א' מאנ"ש שהוא הלך בתור "שליחות המל"ח" באזור.

4. קראון הייטס, 599 עמפיער בולווארד, ברוקלין, נ.י.
במשך העת האחרון נתחלפו שמה המורים, התי' שמואל אייזיק פאפאק, יעקב העכט ובשכוע האחרון נתמנה על בחינה הרב נח שייך מאלבאני, מגזע חב"ד, יליד אמעריקא למד בשיבת מיר איזה שנים, ויא, בעל כשרון ומומחה בהמקצוע, כנראה יוכשר לעבודתו בכל הפרטים. מספר התלמידים הבאים בקביעות יותר מארבעים כ"י. החל מט"ו אלול נסתר שמה שכר לימוד באופן נרצה וגם הסתדרה מאטהערס קלאב שהתחילה בעבודה במקצוע הכנסה כספית וגם ע"ד ריכוש תלמידים להח"ח.

גם החברותא של הרה"ת ר' שמואל אייזיק פאפאק שי', בפעילותיו בתלמודי-תורה בני. בשנת תש"ד, הי' אחד בשם ר' נח שייך מאלבאני, וכפי שתואר בדו"ח שמופיע בספר "תולדות חב"ד בארה"ב" (משמאל).

מלפני כששים שנה ואילך, היה קבוצה קטנה של חסידי חב"ד שנמנו על מתפללי ביהכנס"ס "שומרי תורה" במקום, שהי' "שטיבל" קטן לשומרי הדת הנאמנה, ובנוסח ספרד (ואר"י). ביניהם היו ר' זלמן הכהן לעווין, ר' אברהם לוקינס וגם ר' משה סונדרס, שקיבלו כו"כ מכתבים והוראות וכו' מרבינו בנושאים שונים (שכמה מהם יבואו כאן), והנהיגו התוועדויות יט"כ וכדו', והגיעו גם להתוועדויות בבית חיינו.

הבולט ביותר אז, היה הרה"ח התמים ר' איסר בריקמאן ז"ל ששימש שם כשו"ב (אכן היו גם עוד חסידי חב"ד שהיו מלמדים בתלמודי-תורה שבאיזור סאראטאגא הסמוך). ובנוסף שהי' מייצג דומגא חי' של "א חסידישער איד" הן באורחות חסידי חב"ד, והן בעניני צרכי-ציבור בהקהילה – הרי ג"ב הי' מקרב בני הנוער (על אף שלא ידע אנגלית בכי טוב..). ליהדות הנאמנה ולחסידות. וגם בנו, ר' ברוך שי', שימש זמן מה בתור רב בא' מבתי הכנסיות בעיר.

בין לבין, היו אירועי חב"ד במקום, ביניהם התוועדויות המוזכרים וב"קובץ ליובאוויטש", וביומניו של ר' צבי הירש גאנזבורג ז"ל, וכדלהלן.

בכתבה ב"קובץ ליובאוויטש" (גל' טו, תמוז תשט"ז-כסלו תשי"ז), תואר ע"ד התוועדות מיוחדת בחוה"מ סוכות תשי"ז בעיר אלבאני, בהשתתפות הרה"ח ר' עזריאל זעליג סלאנים ז"ל מירושלים עיה"ק. (צילום הכתבה, וכן תרגומו לאנגלית, מובא להלן במדור האנגלית).

ובס' "Portrait of a Chassid" (שבחלקו שבלה"ק: "דיוקנו של חסיד"), מיומני הרה"ח ר' צבי הירש גאנזבורג ז"ל, מופיע ב' אזכורים על נסיעות לאלבאני (בהקשר לפעילות צא"ח בניו יארק בתשי"ח). ותרגומו לאנגלית, מובא ג"כ להלן במדור האנגלית.

בקטע מ"מוצ"ש" פ' אחו"ק – הוא מזכיר אלבאני כא' מערי השדה שהיה בתוכנית לבקרים:

"אתמול היתה אסיפה רבתי מטעם צא"ח, נוכחו כמה חברים ודיברו אודות התהלוכה דחג השבועות הבע"ל, שמסדרים שילכו לאיסט ניו יארק ולבארא פארק, מקום דרוק בשעתיים מ-770. כן נרשמו חברים להנשעות בערי השדה. על ש"ק שלאחר חה"ש מסדרים נסיעה לקליוולאנד ולאבלאני ואולי גם לפילאדעלפיה.."

ובקטע מ"י"ח תמוז": "ביום הראשון י"א תמוז נסע רא"א ליס עם מענדל בוימגארטן לאלבאני וסידרו שם התוועדות מפוארה.."

הרה"ח ר' איסר בריקמאן שו"ב ז"ל

גם זוכרים כמה מהתושבים שהי' "שבתון" (בשנות תש"כ או תחילת תש"ל) בה הגיעו כמה תמימים מבית חיינו להתוועד ולעורר ליבם של ישראל לאביהם שבשמים. באגרת מ"א תשרי תשט"ו (מודפס באג"ק), רבינו

מפנה לא' כך: "מזכיר במכתבו שיש לו משרה גם בעיר אלבאני, ומהנכון שיתקשר שם עם השו"ב מזה"ר איסר בריקמאן שי".

כמה מתלמידיו של ר' איסר, שגם עזרו לו בפעילותיו הברוכות, למדו לאחר זמן מה בישיבת "הדר התורה" בקראון הייטס (וזכו ללמוד אצל הרה"ח ר' ישראל דויקאבסון ז"ל, מייסד הישיבה בהוראת רבינו) – כשנכנסו ליחידות, העתירו לכ"ק אדמו"ר שיואל נא לשלוח שליח רשמי לאלבאני, להוסיף בהפצת המעיינות (ובפרט שאז ר' איסר הנ"ל כבר העתיק מגוריו לקראון הייטס).

כ"ק אדמו"ר נענה לבקשתם, ואמר שיתדברו בזה עם חברי הכולל דאז. לאחר כמה נסיונות, אבי החתן שי' נבחר לבסוף כשליח כ"ק רבינו במקום, בתשל"ד, שם הקים מגדלור של יהדות וחסידות, עם כמה שלוחים ובתי חב"ד, שב"ה הולך וגדל..

ואגב, א' מתלמידים אלו סיפר, שבא' מהיחידות הראשונות שלו, הרבי בירכו בברכה לבריאות. בהיותו צעיר ובריא, לא ידע פשר הדבר. עד שהלך באותו השבוע להרופא והיו נראה איזשהו בעי' בעיניו, ולבסוף התברר שזה בסדר..!

ח'תקז

ביה, גי אלו, תשכ"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"ינ וכי מו"ה משה שי'

שלום וברכה:

... במענה לשאלתו – המדובר בהתועדות שצ"ל יגיע כפיך ולא ראשך (ולבד) ההדגשה היא גם בתיבת יגיע, היינו שכמה עניני פרנסה ישנם הדורשים ניצול השכל, ושימת לב כיו אבל אין צ"ל בזה ניצול באופן דיניעה. ראה מקומות המסומנים על „יגיע כפיך“ (במפתח ללקויות). מצות נגלחת מצורע (בסהמ"צ להצ"צ) ובציונים לשם.

ח'תקז

מו"ה משה: סונדרס, אלבני.
המדובר בהתועדות: דכ"י מניא תשכ"ב.

מכתב כ"ק אדמו"ר לר' משה סונדרס, מאלבאני (נדפס באג"ק חכ"ב, עמ' שיב).

הנ"ל הרבה להשתתף באירועי אנ"ש באלבאני, ואף הגיע כמ"פ להתועדות רבינו, ביניהם התועדות כ"ף מנחם אב המוזכר במכתב זה. עלה לאה"ק, ונפטר בדמי ימיו. תנצב"ה.

פעם סיפר ר' רפאל זלמן הכהן לוינ ז"ל (בנו של "המלאך". איש יודע ספר, ומנאמני היהדות הכשר באלבאני), שבאשר עבר פעם בחלוקת "כוס של ברכה" – רבינו אמר לו (התוכן): שכעת הוא צריך להיות הממשיך עניני חב"ד באלבאני..

1- זה הי' בהתקופה, לאחר שהעתיק השוחט הרה"ח ר' איסר בריקמאן ז"ל מאלבאני לקראון הייטס. (שהוא זה שניהל ההתועדות יותר פעילות חב"ד עם) – וגם לפני שהגיע אבי החתן שי' בשליחות כ"ק אדמו"ר למקום, בתשל"ד. יצויין, שבעקבות ההשפעה וה"דוגמא הי" של ר' איסר, "נתחמם" ר' זלמן לבוא להתועדות הרבי ופעילות בעירו וכו'; הי' מתאכסן לעיתים אצל קרוב-משפחתו הר"ר דובער ליווי ז"ל (ממוסד הכשרות "או-קיי") כשהי' מגיע לבית חיינו.

ה"דרך-ארץ" של הרבי..

אשה חשובה בקהילת אלבאני (שתחי' לאוי"ט), סיפרה פעם בבית חב"ד כדלהלן:

בתור ילדה, היא היתה גרה מלפני כ-50 שנה, באותו בנין המגורים שהיתה הרבנית הצדקנית חנה נ"ע, אמה של רבינו, גרה שם (כיום הפנימי' של תומכי תמימים "1414"). הרבנית הרשימה עליה מאד, כאשה אצילה ומלכותית.

מוזמן לזמן, הילדה היתה מביאה שקיות האשפה החוצה, שבגילה אז – היתה משימה קשה. הבחורים המשמשים-בקודש שהיו מבקרים את הרבנית, היו נכנסים פנימה, כשהיא, בלי עזרה, מנסה גם לפתוח את הדלת.

"וכשהרבי הי' מגיע", היא סיימה סיפורה, "הוא הי' משאיר הדלת פתוח לעזרת, כשחיוך על פניו, וגם הי' מאחל 'בוקר טוב' וכיו"ב..."

ונהפוך הוא..

אחד מיהודי האיזור שי' סיפר: בתי הראשון, נולדה ע"י ניתוח קיסרי כאשר התינוק הי' במצב עכוז (מהופך). כאשר אשתי ציפתה לתינוק הבא, הי' לה אולטרסאונד בשלב מאוחר יותר של ההריון. הרופא אמר לה כי התינוק הזה הי' ג"כ עכוז. אשתי היתה מאוד מודאג היות ולא רצתה ללדת עוד באופן קיסרי. וכיון שזה היה כבר מאוחר בשלבי ההריון, כאמור, הסיכויים שהולד יתהפך (למיקום הרגיל) לא היו הרבה, היות והתינוק הראשון כבר נולדה כך.

ביום הראשון הבא, היא נסעה לני. לקבל דולר וברכה מהרבי. כשהגיעה בתור, שאלה לרבי עבור ברכה ושהולד יהי' ב"מיקום הנכון". הרבי ענה "אמן!" בקול, ונתן לה ברכה ושני דולר, כשא' הוא עבור התינוק.

אחרי יומיים, היא נתעוררה באמצע הלילה, והרגישה כמו ש"הר" נעתק בתוך רחמה.. כעבור ימים אחדות, היא הלכה לביקור אצל הרופא (כמתוכנן). ולהפתעת הרופא, הולד אכן היה במיקום הנכון!! ובי"ה, נגנו שי' נולד באופן הרגיל (וללא צורך של ניתוח קיסרי)..

מההוראות הראשונות..

מההוראות פרטיות הראשונות שקיבל אבי החתן שי' כשהתחיל שליחותו בעיר אלבאני:
הי' שם יהודי בעל מרץ מר קלעווענסאהן (ז"ל), שהי' עורכו של העתון "The Jewish World" ⁹ המוקמי. הי'
לו יחס עם חב"ד (דרך המזכיר הרב קרינסקי שי'), והרבי ציוהו, שיביא ליהודי הנ"ל מצות-מצוה לליל הסדר, וכך
הי' במשך השנים..

~

הוראות בקשר ל"תורה טיימס"..

אמנם טרם שיצא לשליחות, ועדיין בתור בחור הישיבה, התחיל אבי החתן לערוך "The Weekly Sidra"
(=סדרה השבועית), עם א' מחבריו בבית חיינו, בהתאם לתביעת רבינו "לעבן מיט דער צייט - מיט פרשת
השבוע". כל שבוע (כמובן מחוץ לסדרי הישיבה) כתבו מאורעות הפרשה, לאור מדרשי חז"ל ועוד, והספיקו
לחלקם לתלמידי בתי הספר ומחנות הקיץ (אכן בין אנ"ש קראוהו "דיילי חת"ת", חת"ת היומי), ע"מ שיהי' להם
חיות בזה..

התחילו הפרוייקט כ"מוסד" של ה"ע"א מוסדות" שרבינו רצה שייסדו, ואכן קיבלו כסף מהקופה עבור
יסוד המוסד, וגם למשך ששה חודשים הראשונים.

בין ההוראות שרבינו רצה בה"עיתון" היו - שישנו שם העתון לאחרת, וזלה"ק: **"העתון בכלל ערוך
בטוב וצוריק" [להיות] מופץ בקל, אלא שכנראה אינו ידוע ומפורסם כלל. כן צוריק [להיות] שם שיהי'
מובן."**

והקיף התיבות "The Weekly Sidra" וכתב: "אנינו [מובן] כלל, שהורי' [זה] שם הסדרה. אזכיר
עה"צ".

במענה אחרת להם, כתב רבינו (על התיבות "ע"א..בכל שבוע") ש"יספיק (עכ"פ בתחלה) אחת
לשבועיים". וגם: ש"העתון מדגיש no substitute [=איך תחליף]. באופן שלא יפריע לסדריהם. להביט
ולהגיה קודם ההדפסה.

על מה שכתבו "לשלוח לילדים פרטיים", כתב: **"אין ענינם כלל"**. על מה שכתבו "לשלוח לישיבות
העתקות רבות" - הקיף תיבת "רבות" וכתב [במקומו] **"אחדות"**. על התיבות "מצו"פ בזה העתון" הוסיף "ות"ח.
גם: **"אזכיר עה"צ"**.

מאז, החליפו שם העתון ל"Torah Times", ונתקבל בהרבה מקומות מכל גווי הקשת. ובעז'ה עדיין
יש בתוכנית (אחרי כמה מהדורות וכו') להדפיסו כספר שלם על סדר הפרשיות.

~

הוראות בפיתוח "מאפיית פיצה" כשרה..

כחלק מהפצת היהדות והמעיינות, החליט אבי החתן כמה שנים אחרי בואו לאלבאני לפתוח מאפיית פיצה כשרה
בעיר, שישמש למקום מרכזי של יהודים, לאכילת בשר ראשית כל, וגם לקרב הסטודנטים, עובדי הממשלה וכו'
שבמקום באמצעות סדנאות וכו'. כשכתב על ההצעה בזה לרבינו, קיבל מענת קדשו, שצ"ל בהתאם לתנאים
הבאים (ומובא הכוונה בתיבות קטנות יותר):

**"1. אין בזה השגת גבול. [ז.א., לברר שלא יהי' בזה השגת גבול של אחרים]. 2. בהכשר רב. 3. יתנהג בפועל [ל
מז] ע"י אחר [ז.א., שניהול המאפייה וכו'] יהי' ע"י אחר, ולא השליח. והוסיף: לעשות זה, ויהא בהצלחה בכל.
אזכיר עה"צ. ת"ח על כל המצורף בזה ובהקודמיו." [ז.א., על מה ששלח יחד עם זה ג"כ מאירועי השליחות].**

וב"ה, המאפייה פעלה והצלחה במשך כו"ב שנים, ושימש - בין יתר הפעולות - לקרב אחב"י לאביהם שבשמים.

~

**אבי החתן שי', בחלוקת דולרים (י"א תמוז ה'תנש"א),
כשהגיש קונטרסו על פרקי אבות לכ"ק אדמו"ר.
(ניתן לראות בשער הקונטרס, בניני ה"עמפיר סטייט פלאזא" באלבאני,
לצד מעמד הר סיני וכהתחלת פרק"א, בענין הקשור לעירו).**

⁹ ראה בתשורה ח' תמוז תשס"ז, ע"ד עצת רבינו להדפיס זמני הכנסת ויציאת השבת בעיתון זה. (ולהעיר, שישנו
מכתב דומה, באג"ק חכ"ז (קה"ת, תשס"ו) אג' י'שנב. שם רואים שיטת רבינו בזה עוה"פ, שיהיו הן הזמנים לכניסת
השבת והן יציאתה. וכיום כבר רואים שכו"כ עיתונים יהודיים, אכן מכל הקצוות, שכותבים ב' זמנים אלו).

מהתמימים הראשונים בליובאוויטש – רב באלבאני:

הרב שלמה סאדאווסקי

[מובא בזה סקירה אודותיו, מלוקט מכמה מקומות]

הרב שלמה סאדאווסקי נולד לאביו ר' יהודה לייב יעקב מיאנאוויטש שהיה בנו של ר' עזרא ממקושרי אדמו"ר הזקן ואדמו"ר האמצעי.

היה מראשוני התמימים בתומכי תמימים ליובאוויטש ובתומכי תמימים זעמבין, שם התחיל ללמוד בתרנ"ח.

היה חתנו של הרב שלמה חיים קוטאין¹⁰ שהיה השו"ב בליובאוויטש.

בתר"ס מונה למסור שיעור בנגלה בפני התלמידים, וכחלק מהנהלת הישיבה.

בהמשך נסע לארצות הברית ושם, הי' רב בעיר אלבאני, נ.י. משנת תרס"ה עד שנת תר"ר, שאז מונה לרב בבית הכנסת "אגודת אחים – נוסח האר"י" בראטשעסטער וחבר ועד הרבנים שבעיר, שם שירת בנאמנות עד פטירתו בשנת תשי"ב.

היה חבר דירקטאריין אגודת חסידי חב"ד בארצות הברית משנת תרפ"ו ואחר כך היה ב'ועד לערי השדה'. כן כיהן כסגן נשיא באגודת התמימים. והי' ג"כ חבר ב"אגודת הרבנים דארה"ב וקנדה". היה תורם סכומים גדולים עבור ישיבות תומכי תמימים ותורת אמת.

היה ג"כ מראשי הפעילים ב'ועד ההצלה של אדמו"ר הריי"צ ממאסרו".

בתש"ג, היה מרבני אמריקה שחתמו על מכתב המחאה של אדמו"ר הריי"צ נגד העברת ילדים חרדים לחינוך חילוני על ידי הסוכנות. עמד בהתכתבויות הלכתיות עם ה"ראגאטשאווער גאון". כמה מהערותיו התורניות נדפסו בקובצי "יגדיל תורה" (קה"ת, נ.י.) ו"הפרדס".

כתב כמה דרושי חסידות, כמו "דרוש עשרת הדיברות" ועוד, כמו כן כתב ספר בשם "פרפראות להכמה" - חידושים וביאורים על חומש בראשית, ועוד ספרים באנגלית, ביניהם "ז' חכמות בתלמוד", סדרת ספרים על האמוראים "הלל" "רבן יוחנן בן זכאי". הי' גדול בתורת המדע, ומהרבנים המפורסמים בארה"ב בזמנו.

מהתשובות שכתב (או השאלות שהפנה לעוד רבנים) באלבאני, נראה שהי' די מעורב בעניני הקהילה אזו. ישנו תשובה על נישואי תערובת והמסתעף, ותשובה אחרת בדבר ביהכ"נ שעומדים למכרה..

אדמו"ר מוהריי"צ שיבחו במאד, כנראה מאג"ק שלו המופנים אליו או אודותיו, שבין היתר מכנהו "מראשוני ונבחרי התמימים". ובאגרת מ"ט מנ"א תרפ"ח, כותב לר' ארי' ליב ראפאפארט מראטשעסטער: "..נהניתי במאד את אשר ידידנו... מוהר"ש שי' סאדאווסקי לומד בכל ש"ק תניא ברבים, ואשר כל השומעים נהנים המה מזה.."

ובס' "זכרון לבני ישראל" (מזכרונות הר"י דזייקאבסאהן ז"ל), מובא תיאור מתמימים שנסעו לראטשעסטער, אך שהוא היה זה שחזר דא"ח בע"פ בסעודה שלישית בביהכנ"ס שלו.

~

תמונת הרב סאדאווסקי המופיע בערכו בס' "ליובאוויטש וחיליה"

¹⁰ הרב שלמה חיים קוטאין שימש כהשו"ב של ליובאוויטש. היה ממקורביו של אדמו"ר מוהרש"ב ואף היה מהיחידים שליווהו בעת חתונת בנו - אדמו"ר מוהריי"צ ב"ג אלול תרנ"ז. במשך שנים לימד בתומכי תמימים ליובאוויטש, מלאכת שחיטה, והסמך לשחיטה תלמידים רבים מספור, כמו הרב מרדכי חפץ ועוד רבים. היה חתנו של רבה של ליובאוויטש - הר"ר דוד יעקבסאהן, וחתנו של הר' שלמה הנוכר בפנים.

מתוך קובץ התורני "המאור" (שנה כ"ב, חוב' ו' – תמוז תש"ל),
שמביא, בין היתר, מענת הרבי אל סנטור בני. (שהי' צריך לומר חו"ד בזה לאנשי חוקי
מדינת נ.י. – באלבאני) בענין חוק המתיר הפלת עוברין (רח"ל):

בעולם היהדות

ע"ד החוק המתיר הפלת עוברין
הרב יוסף דוד ליינער

ברוקלין, נ.י.

ידוע שהחל מחודש יולי זה שמוטר ע"פ חוק העיר לבית החולים להפיל ולדה של אשה עד כ"ד שבועות להריונה. ומה פלא שבכל כינוסי הרבנים במשך חודש סיון לא השמיעו את קולם על מכשול זה של רציחה ממש. אזכירה נא לשבח את הרב מאיר כהן שליט"א, מנהל אגודת הרבנים, שפירסם מיד בניו יורק טיימס (יולי, 2) שכל אשה מחויבת לשאול את פי רב מובהק ע"ז. כידוע שבמקום סכנה להאם, אז הרב המובהק ישתדל להתיר, וצריך לדעת שהאיסור חל על הרופא גם כן, ועליו יותר כיון שהוא העושה מעשה הרציחה, ולא שייך כאן שעושה הניתוח בתור שליחות.

ואין לחשוב ולומר, מה איכפת לן שהרי יהודי בן דת לא יעשה זה, ואם עושה לא"י מה בכך. ואם הרופא א"י, אין עלינו להיות אפטרופוס עליו. אמנם לא כך הדבר, והלא מובא ברמב"ם הלכות מלכים דבן נח נהרג אם הרג עכו"ם, ואפי' על עוברים. עי' בס' טהרת יום טוב ח"א סי' מ"ב להאדמו"ר מהעלמיץ שליט"א שכת"ש אודות איסור חמור ע"ז.

כדאי לדעת שיש סינטור בברונקס נ.י. שלמד בישיבה והוא נכד רבנים מפורסמים, ואביו רופא מומחה ומתפלל בשטיבל, ולומד בשיעורי הגר"ד סאלאוויצק שליט"א בכל ליל ג', ושאל את האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א לרן בזה, כיון שצריך להגיד חוות דעתו באלבאני בנד"ז. והשיב לו האדמו"ר שליט"א, הלא זה דבר פשוט שזהו איסור ואפילו לבן נח דהוה רציחה והוא מו' מצות שמצווין עליהן, חבל, שאחר זה ראיתי בעתן שלא הקשיב כלל לדעתו של האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א. ומה שקרה לפני חג הפסח וסינטור אחד בכה (בדמעות ממש), שאין יכול לערוך הסדר אם יתנגד להיתר ההפלה, ובאמת זהו בגדר "ויבטו העם בלילה ההוא".

ידוע, שאפילו האינם יהודים אינם בדעה אחת בהיתר נבלה זו. הרבה רופאים אדוקים עזבו עבודתם באמרם שאי אפשר להם להוציא ניתוחים כאלה. הרבה בתי חולים הצהירו שלא יעשו את הניתוח הזה. העירייה הסכימה שאין להכריח לא את הרופא ולא את בית החולים (כדאי, שבתי חולים כמו מט. סיני, מיימנדיס, בית ישראל, מנטיפיורה ועוד, הראשונים הזרזים ב"מצוה" זו, ידעו נא שגם אנו יודעים חוקי העיר).

ע"כ אני חושב מחמת גודל האיסור של שפיכות דמים רח"ל, מחויבים כל ארגוני הרבנים בלי שום יוצא מן הכלל, להוציא קול קורא חתום בידי כולם, וישלחוהו לכל הרופאים ובתי חולים, ובפרט לרופאים יהודים, שאסור להם לעשות ניתוחים כאלה בלי היתר רב מובהק. ואם לא ישמעו לנו, עכ"פ יצאנו ידי חובתנו, ביציאה במחאה גלויה, השי"ת יקיים במהרה וארבה אותך במאד מאד.

• • •

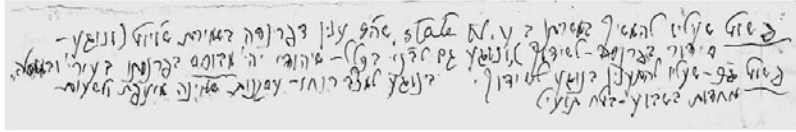
אגב כדאי להוסיף שכוונת מחוקקי החוק הזה היתה שלא להרבות אוכלוסין, ולמעט הוצאת ה"וועלפעיר", המשלם לפי ריבוי בני המשפחה, ואין להם רשות להבדיל בין אם הבנים הם ע"י אישות או לא. וכיון שהוצאות ה"וועלפעיר" על משפחות מקבלות תמיכה הן כבר ללא נשוא ע"כ הסכימו לחוק הזה, החוסך להם מליונים דולרים עבור ילדים הללו שלא יוולדו לעולם, ומוטב להם שלא לחוק חוקי האישות, רק אדרבה, ובפרט בזה"ז שהרואב שטופת זימה ר"ל, הקילו החוק מצד זה, להקל מעליהם הוצאות ריבואות מליונים הנגרמות על ידי שטופי זימה. ולפיכך אין הם מתחשבים עם שום עניני דתיות בזה, הגם שהכומרים צווחים ככרוכיא, שלפי דתם הפלת העובר אסורה בהחלט, אפילו בסכנת מיתת אמו.

עכ"פ מן האמור יוצא שרובן ככולן מן ההשלות והניתוחים שהותרו נוגעים לבעלי עבירה, בלתי נשואות ונשואות גם יחד שאפילו בדיננו אין להתיר רק בסכנה לאם ורק בשאלת פי מורה הוראה כאמור, ועל כן בודאי חובתם של כל ארגוני הרבנים לצאת באיסור כולל נגד בתי החולים והרופאים.

מענה הרבי בכתי"ק, על מעלת העבודה הממשלתית, שנתפרסמה לאחרונה.

לא ידוע לנו לאיזה עיר הי' המכוון, אבל ברור ששייך ג"כ לאלבאני (בהיות וישנו שם ריכוז גדול ממשרתים עבור הממשלה):

פשוט שעליו להמשיך במשרתו ב. State N.Y., שה"ז [= שהרי זה] ענין דפרנסה בשמירת שויו"ט [= שבת ויום טוב] (ונוגע – סידור בפרנסה – לשידוך), ונוגע גם לבניי [= לבני ישראל] בכלל – שיהודי יהי' **מבוסס** בפרנסתו בעירי' ובממשלה.
פשוט ג"כ [= גם כן] – שעליו להתענין בנוגע לשידוך.
בנוגע למצב רוחו – עסקנות שאינה מעיפת ולשעות אחדות בשבוע – בטח תועיל.

מכתב מהרבי (שהתפרסמה במוסף כפ"ח "אספקלריה", מארכיון הרב מינדל ז"ל)

בתרגום חפשי מאנגלית, לא' מעיר סקענקטעדי (באזור אלבאני), על לפעול במרץ הדרוש למציאת שידוך:

ב"ה

י"ז שבט, תש"מ

ברוקלין, נ.י.

מר...

סקענקטידי, נ.י.

שלום וברכה:

הנני לאשר את קבלת מכתבו מט' שבט.

בנוגע לנושא הנידון במכתבו, כמובן ישנם עניינים שארגונים מסוימים הם שצריכים בעיקר לטפל בהם, ואילו אנשים פרטיים המודאגים מכך צריכים לרכז את מאמציהם בעידוד הארגונים הללו שיקדישו את הזמן ות-שומת-הלב המתאימים לבעיות אלה, אע"פ שגם להם יש בעיות אחרות שעליהם להתמודד איתם. בצורה כזו היחיד יכול לתרום את חלקו לפתרון הבעיה, מחוץ גיסא, ובפרט כאשר בהשגחה פרטית הדבר הובא לתשומת לבו, ומחוב-תו וזכותו לעשות מצידו את אשר ביכולתו לעשות. האמור למעלה מתייחס כמובן גם לבנו שי', כפי שמ' סרתי לו.

מיותר להוסיף גם שחייבים לפעול במרץ הדרוש בדרך למציאת שידוך מתאים, ולהקמת בית יהודי על יסודי התורה והמצוות. כמובן, אין לנסות למדוד את המצוות ולקבוע סדרי עדיפויות ודיני קדימה, אבל ברור שבמק-רה זה אין הדבר כרוך בשום ניגוד, והוא יכול וצריך להק-דיש את תשומת-הלב המתאימה על מנת למצוא שידוך מתאים.

והי רצון שתהיה לו ממנו נחת יהודית אמיתית על-פי התורה, ובטח יש לו הפוטנציאל המלא הן בחייו הפרטיים – להקים בית יהודי אמיתי ולגדל משפחה יהודית אמיתית, תית, כנ"ל, והן בפעולותיו הציבוריות, מבלי שדבר אחד יפחית מן השני.

ואסיים בנושא של הצלת נפשות, שבוזה פתח את מכ-תבו. זהו בוודאי עניין שהזמן גרמא, בקשר ליארצייט-הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שזה עתה ציינו אותו ביו"ד שבט, מכיוון שהקדיש את כל חייו למטרה זאת.

בקשר לזה, ברצוני להביע גם את הערכתי אליו ואל רעייתו מרת... תחי' על האיחולים הטובים לרגל יום השנה ה-30. הנני משיב להם מעומק הלב על איחוליהם הטובים, ומכיוון שאמרו חז"ל ש"כל המברך מתברך ע"י הקב"ה", יהי רצון שהוא וכל בני ביתו יתברכו "מידו המלאה, הפתור-חה, הקדושה והרחבה" בגשמיות וברוחניות.

בברכה,

[חי"ק]

מכתב של הרבי, מיום ר"ח אלול ה'תש"ל, לפרופסור יהודי באלבאני, ע"ד מסרים בחינוך.
המכתב התפרסם – מארכיון המזכיר ר' ניסן מינדל ז"ל – בכפר חב"ד (גל' 1060), בתרגום חפשי מאנגלית

מסר ברור לדור הצעיר

בהתייחס לכותרת של כמה מהפרסומים שלך, היינו
"בעיית הפתרון והחשיבה", אני משוכנע שכאשר יוצאים
עם מסר ברור ותקיף לדור הצעיר בכלל, ולצעירים יהודיים
בפרט, ברוח זו שלעולם הזה יש בורא ומנהיג, לדבר זה
כשלעצמו תהיה השפעה ניכרת, וזה יסייע לפתור בעיות
רבות שהדור הצעיר בן זמננו עומד בפניהן

ב"ה

ראש חודש אלול, תש"ל

ברוקלין, נ.י.

פרופ'...

אולבני, נ.י. 12203

שלום וברכה:

הפתעה נעימה היתה לי לקבל את הפרסומים שלך ואת מאמריך שנדפסו מחדש, אשר
הובאו למשרדי. זה באמת משמח לראות יהודי שמנצל את הכוחות שהקב"ה חנן אותו
בהם.

כשאני נזכר בפגישות ובשיחות שלנו, אני בטוח שאתה מנצל גם את המעמד והסמכות
שלך בתחום שלך להפצת וחיזוק יהדות מסורתית במידה המלאה ביותר של השפעה שלך,
בייחוד בקרב הסטודנטים היהודיים שלך. כפי שהבהרתי את העניין בהזדמנויות שונות, טבע
האדם הוא שתלמיד שמקבל הוראה בכל נושא שהוא, מכבד את המורה והפרופסור שלו,
והוא מושפע ממנו גם בתחומים אחרים שלכאורה נראה שאינם קשורים לנושא המסוים או
להרצאה המסוימת שהסטודנט מקבל מהפרופסור. כך שלמורה או לפרופסור יש לפעמים
הרבה הרבה יותר השפעה מכפי שהוא משער. יתירה מזו, בהתאם לאמירה המפורסמת של
חכמינו ז"ל ש"מצוה גוררת מצוה" אפילו אם זוהי "מצוה קלה" (אבות ד, ב), ברור איזה
הזדמנויות יוצאות מן הכלל יש לאדם במעמד שלך. בעצם, בהתייחס לכותרת של כמה
מהפרסומים שלך, היינו "בעיית הפתרון והחשיבה", אני משוכנע שכאשר יוצאים עם מסר
ברור ותקיף לדור הצעיר בכלל, ולצעירים יהודיים בפרט, ברוח זו שלעולם הזה יש בורא
ומנהיג, אשר רואה בכל אחד ואחד אחראי למעשים שלו, שהעולם הזה איננו ג'נגל, וכו',
לדבר זה כשלעצמו תהיה השפעה ניכרת, וזה יסייע לפתור בעיות רבות שהדור הצעיר בן
זמננו עומד בפניהן.

אני מעריך מאוד את ההתחשבות שלך בכך ששלחת לי חומר זה, ובייחוד את אוסף
המאמרים שנדפסו מחדש. אני מקווה שתמשיך לעשות זאת גם בעתיד, ותודות רבות
מראש.

על פי המנהג והנוהג היהודי בתקופה זו של השנה, לאחר שנכנסנו לחודש אלול, אני
מנצל הזדמנות נעימה זאת לשגר לך ולרעייתך ולכל בני משפחתך את איחוליי הלבביים
לכתיבה וחיטימה טובה, והצלחה רבה בפעולות האמורות, ובכל ההיבטים.

בברכה,

[חי"ק]

לנצל את פער הדורות באופן חיובי.

מכתב רבינו (בתרגום חפשי מאנגלית) – לא' מאלבאני –
שהתפרסמה לראשונה במוסף "אספקלריה" של כפ"ח גל' 1244.

עצומים כתוצאה מהדיכוי הזה; לכן, כל אחד ואחד מבני ישראל, כולל אפילו ילדים קטנים, החיים במדינות שבהן ישנו חופש דת, ובמיוחד בארצות-הברית ששם אין שום קושי או בעיה שצריכים להתגבר עליהם (מלבד היצר של האדם עצמו המפתה ומבלבל) – יכול לסייע לאותם יהודים נידחים ע"י חיזוק כל פרט בחייו ובהנהגתו היום-יומיים כך שהכל יהיה על-פי התורה, כמפורט בשולחן-ערוך.

יתירה מזו, אחת המצוות היסודיות של התורה היא "ואהבת לרעך כמוך", המטילה חוב על כל אחד ואחד לחלוק דברים טובים עם חבריו. ויש לקוות שהילדים ינצלו את השפעתם הטובה על חבריהם שילכו בעקבותיהם, ובכך יביאו עזרה חשובה באמת לאחיהם ולאחיותיהם הנמצאים במדינה ההיא, אשר למרבה הצער אינם יכולים לעזור לעצמם. כך שכל מאמץ נוסף – ותמיד יש מקום להוספה בכל ענייני טוב וקדושה – לחיזוק שמירת הכשרות, שבת ויום-טוב, מצוות תפילין לנערים בני שלוש-עשרה ומעלה, ולא פחות חשוב מזה – לימוד התורה בכל יום בהתמדה ושקידה, יביא סיוע וחיזוק חיוני לאחינו בני ישראל שהם פחות ברי-מזל, בכל מקום שבו הם נמצאים.

יודע אני שלפעמים עולה השאלה בנוגע לקושי הקיים אצל ילדים אשר הוריהם הם, מסיבה כזאת או אחרת, לא כל-כך שומרי מצוות. אבל בדורנו זה אין זו בעיה כה חמורה, משום שאנו יודעים שבני הדור הצעיר טוענים לפעמים כי בגלל "פער הדורות" הם זכאים ללכת בדרך משלהם, מבלי להתחשב בדרך של הוריהם. ואם הדבר נעשה לפעמים באופן שלילי, ברור שבחיי היהדות צריך לנצל את זה באופן חיובי, ולהביא לשינוי בכיוון של הטוב והשלמות.

ומכיוון שזכה להיות מורה ומדריך, וכנראה הוא גם כהן, בטוחני שיידע איך להעביר את הרעיונות הנ"ל לילדים, בדברים היוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב, דברים שיעוררו ויעודו כל אחד ואחד מן הילדים בכיוון האמור. וזכות הרבים תעמוד לו לאורך ימים להצליח בכך. לסיים, ברצוני לסיים בנקודה נוספת, והיא שהקטע הראשון בשולחן ערוך, שהוא הקדמה יסודית לכל השולחן-ערוך, כולל את ההוראה "אל ייבוש מפני המלעיגים". ויהי רצון שיבשר בשורות טובות בכל הנ"ל.

בברכה,
[חי"ק]

ב"ה

כ"ז מנחם אב, תשכ"ט

ברוקלין, נ.י.

מו...

אולבני, נ.י.

שלום וברכה:

הנני לאשר את קבלת מכתבו, כולל את התרומה של הילדים הנמצאים תחת הדרכתו והוראתו ב"קעמפ ...", על מנת להשתמש בה לטובת אחינו בני ישראל הנמצאים מעבר לים ונזקקים לסיוע.

חבילות נשלחות אליהם באופן קבוע, והתרומה הנוכחית תועבר לאותה קרן שממנה נשלחות החבילות, כך שלילדים יהיה חלק בסיוע החשוב שנשלח לאחינו בני ישראל הנוקמים הנמצאים במדינה ההיא [=רוסיה. המלביה"ד].

ברצוני לנצל הזדמנות זאת כדי לציין שבנוסף לכך שמסייעים להם ע"י כספים, הילדים יכולים לסייע להם גם, ואולי אפילו עוד יותר מזה, באופן אחר, והוא ע"י התנהגותם האישית בחיים היום-יומיים. הדבר יובן טוב יותר לאחר ההערות המקדימות דלהלן:

ידוע שהיהודים סבלו מדיכוי במדינות שונות ובזמנים שונים בגלל דרך החיים השונה שלהם, וכמו שכתוב במגילת אסתר: "ודתיהם שונות מכל עם"; ובמילים אחרות, בגלל שליהודים יש תורה ומצוות שהם מקיימים אותם לא רק מפעם לפעם, בימים מסויימים במשך השנה, או במאורעות מיוחדים, אלא בחיים היום-יומיים, בתור דרך החיים היהודית.

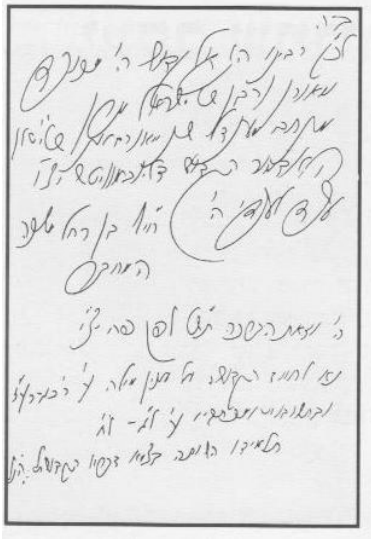
יתירה מזו, כל העם היהודי נחשב לגוף אחד, אף-על-פי שהוא "מפורד ומפורד בין העמים". ובאמת, זהו הפלא, ובלשון המגילה: "עם אחד – (אף על פי שהוא) מפורד ומפורד בין העמים". וכשם שבנוגע לגוף האדם, ברור שכאשר חלק אחד של הגוף מתחזק, גם כל החלקים האחרים של הגוף מקבלים מכך תועלת, כן הוא גם בנוגע לעם ישראל, שכאשר חיי היהדות מתחזקים בחלק אחד של העולם, הדבר מביא תועלת ליהודים בכל מקום שהם. המסקנה שצריך להפיק מהנ"ל היא כדלהלן: מכיוון שישנם יהודים בחלק מסוים של העולם שלא ניתנת להם האפשרות לחיות כיהודים במידה מלאה, ואף לא לקיים את כל מצוות התורה בחיים היום-יומיים, ויש להם קשיים

מכתב מהעוסקים בצ"צ באלבאני ע"ד המקוה בעיר, שהתפרסמה בירחון "המאור" (גל' פד (תמוז ה'תשי"ח) עמ' 31)¹¹.

הרב מעלמעץ, הרה"ג ר' חנניא יו"ט ליפא דייטש ז"ל.

למטה: שער הפנימי של א' מספריו (סדרת "טהרת יו"ט"), שהגיש לרבי.

מכתב תודה להרבי מהעלמעץ

ברבר המקוה באלבאני, נ. י.

ב"ה יום ה' קרח תשי"ח פה אלבאני תצ"ו.
כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א עור-
רנו לקרא את הרב הגאון חסידא ופרישא
מוה"ר חי"ל דייטש שליט"א, הרבי מהעלמעץ
בקליבלנד, לשום תיקון המקוה דכאן. רואים
אנחנו עכשיו חובה לעצמנו לפרסם כאן
בשער בת רבים, למען מאתנו ילמדו אחרים
וכן יעשו, את תודתנו הכי עמוקה להרבי
מהעלמעץ, שהשקיע ממיטב כחותיו וזמנו,
זמן זמנים טובא במשמע, לרבות עמל ויגיעה
רבה ללא הרף וללא לאות, ושב הכהן
ובא הכהן, זו היא שיבה זו היא ביאה כמה
פעמים, עד שעלתה בידו בעזרת הרב הגאון
ר' נחום צבי שליט"א קארנמעל, אב"ד דפה
ובהשתדלותו של הרב ר' איסר בריקמאן
שליט"א להניע את לב מנהיגי הקהלה כאן
וכבר התחילו לעשות המקוה על מי גשמים
ולהיות שהמים זבים מלמטה, עושים שם
פאמף להוצאת המים ותקותנו חזקה שי"ה
בימים הקרובים נתחיל לבנות מקוה חדשה
לשם ולתפארת.

תחזקנה ידיו של הרבי מהעלמעץ שליט"א
שמוכה את הרבים להרבות הקדושה בישראל
ויהי ד' אלקיו עמו ובכל אשר יפנה יצליח
לעשות גדולות ונצורות.

זלמן לעווין

מנחם יוסף רוזינשטיין

¹¹ ובקובץ "התקשרות" (גל' 509) כתבו: "אחד האישים התורניים שהיה קשור אל הרבי בקשר אמיץ היה הרה"ג הרב חנניה יום-טוב ליפא דייטש, מחבר ספרי 'טהרת יום טוב' ומגדולי בוני המקוואות ברחבי ארצות-הברית. ובספר 'שמן ששון מחבריק' כרך א (עמ' 125-127) הוקדש לו ערך מיוחד. אולם מסתבר שישנם כמה וכמה מכתבים וקטעי מכתבים מהרבי אל הרב דייטש שנשמטו בסדרת אגרות-קודש וגם ב'שמן ששון' שם, על-אף שהופיעו ב'המאור' גיליון ריט (תמוז אב תשל"ד) עמ' 20-19."

התוועדות זאת חנוכה ותשכ"ז, הרה"ח ר"נ נעמינוב. (רשימת אבי החתן שי')

הפך של שמן אינו מספיק, צ"ל בחותמו של כה"ג – היינו התקשרות לכ"ק אד"ש.

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ אמר בפרידתו מאנ"ש דרוסיא – "יעצט וויל איך ריידן צו די תמימים וואס זיינען יעצט אין דער ארבעט. הגם איך בין א בן יחיד, האב איך ניט געהאט דעם ענין פון אחים, אבער אין צורה – יע."

דעם נאמען אחים וויל איך ניט ניצן (היות שאצל החיצוניים יש שם זה) – און דארט וואו אַ חיצון האָט אַ קוק געטאן, וויל אַ פנימי ניט קוקן."

מהתוועדות הרה"ח ר"נ נעמינוב. ו' טבת תשכ"ז לפ"ק.

כ"ק אדמו"ר הרש"ב אמר שזה שכתוב בתניא פ"ז "בכוונה עצומה", אשר יש בזה כמה מדריגות. שבפשוטים, הוא שיבין פירוש המילות. וכן למעלה מזה.

וסיפר שר' איטשע מתמיד פלעגט קוועטשן "לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי."

עס דארף זיין דעם "אם זכרתך על יצועי" – ווען ער לערנט, לערנט ער דאך, אדער נאכער, שפעטערדיקע שעות.

דער ענין פון ירידה למצרים איז אויב דאס איז אויף ברייטע פלייצעס, ווערט דערפון "אעלך גם עלה". מעלה נפלאה בגלות, וכמו שמצינו ביעקב.

אמאל איז געווען אין ליובאוויטש אן אויסשפראך "מ'וועט דארפן ארויסגיין אין וועלט". דאס הייסט, זיי זיינען ניט געווען אין וועלט. איתא במאמר בשם מדרש תנחומא, "אם אתה רוצה לראות שכונה בעוה"ז, עסוק בתורה באימה ויראה".

"בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים". דער ענין פון יציאת מצרים איז שייך ביי יעדע מדריגה.

אמאל פאלט מען אין עבודה; איז ידוע אז כדי צו גיין, דארף ערשט זיין הסגה לאחור. ועוד יכול להיות אז ער האָט געגראָבט אַביסל און נאָר דערגרייכט צו די אויבערשטע וואַסער. נאָר מ'דאַרף גראָבן טיפער אין די טיפערע וואַסער...

~

רשימות מהתוועדויות ר' פריץ מאצ'קין ז"ל

המובא להלן, הוא מרשימותיו של אבי החתן שי' מהתוועדויותיו של המשפיע דשם, הרה"ח

וכו' ר' פריץ ז"ל מאצ'קין, או מה ששמע עליו וכו' – בעת היותו ביתות"ל מאנטרעאל בשנות ה'תש"ב.

ואגב, יש לציין שהרה"ח ר' יהושע דובראווסקי ז"ל קיבל הוראה מרבינו (מלפני כו"כ שנים, וכפי שתיאר בעצמו במק"א) לכתוב ספר אודות ר' פריץ ז"ל, ולאחרי העכבות וכו' הספר עומד לדפוס בקרוב ע"י משפחתו של ר' פריץ ז"ל (והמובא להלן נמסר להם ג"כ).

על כללות העריכה: רק העתקתנו הדברים כפי שהם, (כמעט) בלי כל שינויים.

המשפיע ר' פריץ (במרכז) בהתוועדות חסידים.
בקיצוני משמאל, הרה"ח ר' משה רובין ז"ל מאזין לדבריו.

ה'חצאי-רבע' הם ממשמעות הענין (ושלא יתבלבל הקורא), ויש כמה מהם שנעשתו ע"י הכותב שי מאז.

ה'הערות' ומ"מ שבשוה"ג; כמו גם ההשערות וכו', ניתוספו לשלימות הענין.

קיצור התועדות ר' פריץ, ש"פ משפטים.

נייע חובות¹² איז נאך ניט אזוי שווער – אַלטע זיינען שווער. ניטא קיין שווערער זאך ווי צו אויפצומאַנען אַן אַלטן חוב. וסיפר (ר"פ) המעשה של ר' קאָפּיל ואדמו"ר הרי"צ בהיותו ילד, (המובא ברישומות המאסר – ד – אודות הגמילות חסד¹³).

"אם יקום" – זהו ע"ד מ"ש "כל¹⁵ היקום אשר ברגליהם", שיהי לא אחד ממון, "והתהלך בחוץ" – און גייט אַוועק פון די ריכטיגע ד' אמות – מנין בא זה לז? – "על משענתו" – ער האָט זיך אויף זיך אַליין פאַרלאָזט, "כוחי¹⁶ ועוצם ידי וכו'", "ונקה המכה" – מען דאַרף אויסרייניגן די מכה, "רק שבתו" – התשובה שלו היא, "יתן" – יתן צדקה ובוזה יתקן ענין הממון. (דבר אחר – "רק שבתו יתן" – דעם שבת זאָל ער אַוועקגעבן אויף "עבודה". דאָס וועט זיין אַ באַווייז אַז די גאַנצע וואָך וואַרט ער, און איז אַ הכנה אויף, שבת).

[..] ר' איטשע מתמיד, הנה בהיותו פנימי, הנה כשבא לליובאוויטש, ולמד חסידות, איז ער געוואָרן אזוי ניט גוט (בגשמיות) אַז נאָך אַ ביסל, וואַלט ער אַראָפּ פון זינען, רחמנא ליצלן. (כשבא, כבר הי' כבן 18 ובא משיבה מתנגדית, און וואָס מתנגדים קענען אַפּטאַן איז אין לשער. והי' לו מוח טוב, למדן ומתמיד – בלילה הי' יושב כשרגליו נתונות לתוך "שיסל" של מים קרים, כדי שלא יתנמנם ולומד. עד שאדמו"ר שלח מכתב להמשפיע שלו "אשר אני (אדמו"ר) אוסר עליו לימוד דרך החיים) – ופנה ר"פ להרמ"ז גרינגלאס¹⁷ (בחיוך) – "איך קריגט ניט אַזעלכע בריוון וועגן די בחורים..".

היינט איז דאָ דער ענין פון 'צבאות הוי'. אפילו ר' פנחס רייזעס הייסט ניט 'צבאות הוי'. נאָר אין 'עקבתא דמשיחא'. (והסביר, שאדמו"ר [מוהרי"צ] כתב ס"ת לקבל פני המשיח. (ואמר, שהוא) "יתפאר" לפני משיח ויאמר לו "ראו גדולים שגדלתי!")

* * *

קיצור התועדות ר' פריץ, ש"פ תרומה

בזמן של אדמו"ז, כשאסרו אותו בפעטערבורג, ביקש הר"ש מונקס ש[אדה"ז] יאמר לפני חסידות. ויאמר [אדה"ז], איך? הלא רוצים לאסרני!

ויאמר [רש"מ]¹⁸, שהאדמו"ר מ"מ האראדאקער הי' נוסע פעם, והי' ב"דביקות", והיו יורדים במורד ההר אשר שם צריך ליסע במתון היותר אפשרי, שהרי בלא זה, במורד, מרוצת הסוסים הוא

¹² [כבל-הנראה, בקשר לפ' השבוע, שמזכיר ענינים אלו, וכו'.

¹³ לקו"ד, חלק ג-ד, עמ' תרפב. [ובלה"ק – חלק ג-ד, עמ' 919 ואילך]. אודות ר' קאָפּיל – ראה "סה"ש תרפ"ח-תרצ"א" עמ' 229. וש"נ.

¹⁴ הבאים כאן – שמות בא, יט (פרשתנו).

¹⁵ דברים יא, ו.

¹⁶ שם כ, יז.

¹⁷ שליט"א, ישלח ה' דברו וירפאהו.

¹⁸ אף שרוב ההמשך הבא (על רמ"מ האראדעקער), אינו מופיע בכללות סיפורי רבותינו על תחילת המאסר – מ"מ, יש לה 'חבר' (ב"אוצר סיפורי חב"ד" חט"ו, עמ' 125 ואילך – מפי המשפיע הרה"ח רח"ש ברוק ז"ל, עם איזה שינויים והוספות, עיי"ש). **הוספה לאחר זמן:** ושמנו לב – שיש בגרסא הנ"ל ג"כ, בספר "רשימות דברים" (חיטריק), בעמ' 91 ואילך במהדור' חדשה (תשס"ט). ובשוה"ג שם, מעיר המו"ל – שג"כ ב"תורת מנחם" (ח"ו, עמ' 123) "נוכר שר"ש מונקעס אמר זאת "לאחרי הקדמת סיפור מסויים", ומשער שמסתבר שהכוונה לסיפור זה (על הרה"ק רמ"מ). ועיי"ש עוד.

ויתכן, שהיות דב"רשימות דברים" שם, מציין המשפיע רש"ג אסתרמן כמקור הסיפור – שר' פריץ ור' יהודא חיטריק (ששניהם למדו בליובאוויטש), שמענוה באותה הגירסא מהרש"ג, ולכן בזה הגירסא קיימו שניהם. וילע"ע.

[ועיי"ג כ' קובץ "התמים" (גל' כה, חשוך-כסלו תשס"ד), עמ' 37 – שגם מביא שסיפור כעין זה, אירע ג"כ עם הרה"ק ר"פ קאריצער, עיי"ש. וב"תורת מנחם – רשימות היומן" (עמ' קנא, ו-קעב) מובא הסיפור, מלבד החלק על הרמ"מ הנ"ל. וש"נ.]

יותר מכפי הרגיל. ובאמצע, נתעורר מ"דביקותו", ויאמר להעגלון, "למה זה אתה מוליך את הסוסים כ"כ לאט – הכה אותם וילכנו מהר!" מובן מעצמו איך מִהָר שירדו. ובסוף ההר הי' דירת פריץ אחד, וב"נפלים" מן ההר, פגעו בבית זה ושברו החלון. כמובן שהפריץ נתקצף, ולקח את היורה ויצא החוץ, ורצה להמית העגלון. ויאמר העגלון, "לא אני עשיתי זה, כי אם זה שבפנים העגלה". ועד שעוררוהו [הרמ"מ] מדביקותו, וירמו להפריץ ש"ילך לו" וכך הוה. וישאל רמ"מ להעגלון, "איך אמרת שאני האשם, מה הי' אם הי' יורה בי?!". ויאמר העגלון, "חשבת, אם כבודו רבי' אמיתי הוא, הלא לא ימיתיהו היורה, ובאם לאו, ראוי לזה..."

וכן עם רש"מ, ואדמו"ר אמר חסידות. – "שנטל מאלפי יהודים תאוות האכילה..."

~

"וואָס¹⁹ אַ רבי איז – זײַנען די תלמידים: אם אמיתי הוא שאתה תהי' טוב, הלא גם הם יקנו מדה זאת" – כן ענה הרב"ח האַנְיֶע [מאראזאוו], לאחד שרצה להיות 'מלמד' לבניו.

* * *

[כאו"א – הוא אימרה בפ"ע]:

"ועשו²⁰ לי מקדש" – דְעָר עשיה בפועל ממש, איז "לי מקדש".

"ועשו לי מקדש" – דאָס וואָס בײַ מײַר ווערט אָנגערופען הייליק.

"נא²¹ גבור דורשי יחודך" – די וואָס לערנען חסידות זאָלן זײַן שטאַרק.

ר' לויק ביאר לר' ישעי' לויק²² כמה שעות ענין כלי המשכן עפ"י קבלה, ברכבת.

* * *

מהתוועדות ר' פריץ, סוכות תשכ"ה.

בראָקשיק, אמר אדמו"ר [מוהריי"צ] מאמר 'נעשה'²³ נא עליית קיר קטנה, אע"פ שאז לא הי' הסדרה²⁴. והענין, מפני שר' פסח רוק²⁵ בנה במיוחד בשביל אדמו"ר [מוהריי"צ] בית. ופעם נטל את אדמו"ר [מוהריי"צ] והרכיבו במרכבה רתומה לארבעה סוסים, שהי' עשיר, ופתאום התחילו הסוסים לרוץ מאוד, ונבהל ר' פסח מאוד. ויאמר לו אדמו"ר [מוהריי"צ], "זאָרג זיך נישט – 'כשקשורים למעלה אין נופלים למטה (עי' לקו"ד חלק ב, עמ' ערב). וסיפר המעשה של הצדיק [הר"מ מ'פרימישלאן] שהלך למקוה..

ר' יוסף דריבנעס הי' לו מחלה אשר – בבהמה – הרמ"א 'יטריף, והב"י 'כשיר'. והלך לארץ ישראל, מפני ששם [שיטת] ב"י הוא 'מרא דאתרא'. ושלה להרשנ"ו [האדמו"ר מקאפוטט] בן הצ"צ דליאדי, "איך פאַרשטיי נישט ווי איר לעבט אין חו"ל?". ויאמר לו [הרשנ"ו] במכתב, "מיר לעב'ן מיט 'שבת'. וההסבר – ד'ארץ ישראל' מקבל מ'יצירה', וחול' מ'עשיה". ויאמר לו [הרשנ"ו], כהמשך, "ד'שבת' גם בחול' הוא [עליית] 'עשיה' ל'יצירה'".

*

¹⁹ הסיפור מובא ב"התמים" (גל' כח, אייר-מנ"א תשס"ד), עמ' 50 – עיי' ש' לפרטי הסיפור מדוייקים, מבני משפחתו של ר' חאניע. שמות כה, ח (פרשתנו).

²⁰ מנוסח תפלת "אנא בכח".

²¹ הכותב שי' אינו זוכר בבירור בזה. וייתכן שהכוונה לסיפור הנסיעה (בסה"ש תש"ה עמ' 30. וד"ה באתי לגני תשי"א) מקוהארט לפאריז ("יונגערמאן, יין נסך.."), ששם התלוו לאדמו"ר מהר"ש גם הגבאים ר' לויק ור' פנחס ליב, וגם ר' ישעי' ברלין (ולכהותב שי' התבלבל אז ב"לויק") הצטרף לנסיעה. – אבל, לא מסתבר שגבאי' ידבר בעניני קבלה..

²² ולכאנ' אפשר שהכוונה כאן להרה"ק ר' לוי"צ שניאורסאהן אביו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו (שענינו הרי הי' בקבלה, וג"כ מתאים שיהי' עם ר' ישעי' הנ"ל, כי ההוא נפטר בהיות ר' לוי"ק בשנות השלשים לחייו (אמנם, אכן הי' ר' ישעי' לויץ בהקשר חב"די (שראיתיו במק"א) – אלא ששנותיו של הנ"ל לא יתאימו עם של הרה"ק ר' לוי"ק). ויל"ע.

²³ ל' הכתוב – מ"ב ד, י. המאמר נדפס ב"סה"מ קונטרסים ח"א", עמ' 238 ואילך.

²⁴ שהוא ג"כ ב'הפטרות' פ' וירא.

²⁵ נו' באג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ג, עמ' רפת. ועוד. – מחסידי חב"ד בראקשיק, זכה לארח את הרבי הרי"צ בעת ביקורו בראקשיק במשך תשעה ימים. ר' פסח היה גביר ועסקן חשוב. הוא חונך לדרכי החסידות בבית אביו הרב מיכה רוק, שהתגורר בתחילה בעיירה ראקישעציק ולאחר זמן עבר להתגורר בעיירה ראקשיק.

אדמו"ר שליט"א אמר, אשר מהבנין²⁶ יהי' די והותר כדי לשלם שכורות למלמדים, על ג' חרשים.

~

"אם²⁷ אין אני לי" – אויב מען האָט ניט אזוינע פניות און כוונות אין דעם, איז "מי לי" – וואָס יענער זאָל טאָן איז "לי" – יפוצו מעיינותיך חוצה".

אַבער אויב "וכשאני לעצמי", "מה אני" – וואָס איז מיין עבודה ווערט...?

~

כשנשאתי – התניתי עם אשתי שב'מילי דשמיא' אני בעה"ב. וב'מילי דארעא' – היא. אבל מה אעשה, שהיא אומרת על הכל שהם 'מילי דעלמא', ואני אומר שהם 'מילי דשמיא'.

~

"כל²⁸ הכלים ניטלין, ודלתותיהן עמהן, אע"פ שנתפרקו" – התקשרות רבי וחסיד [דאפילו שיהי' שבור, מקושר לרבי כל הזמן, ונמשך אחריו].

* * *

מהתוועדות ר' פרץ על 'בר מצוה' שלי.

הענין ד'מקושר' – א' מאַגאנעט' ציט צו רק מה ששייך אליו, ואפילו [השייך] במעט. פאָלג מיר, ווער אויס-אינגעל'. "כל המחובר לטהור טהור", וכמ"ש כ"ק אד"ש, "מתני²⁹ יגיעו מעשי למעשי אבותי כו" – 'אַנרירען'. און זיי 'שלעפן' שוין אַרויף שלא לפי ערכו, ועי' שיחות כ"ק אד"ש בענין 'יגיעת'³⁰ ומצאת, שהם תרתי דסתרי. "לא עליכם כל עוברי דרך" – זאלט איר ניט קריינקען וואס איך האב געקריינקט – "עוברי דרכה של תורה".

* * *

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לר"ד טענענהויז, "גלויב מיר, אַז ר' פרץ מאַצקין איז מער צופרידען פון זיי – ששאל [רד"ט], "מ"מ יש רשע וטוב לוי".³¹

~

אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' פרץ (כשנסע ל'גן ישראל' מאנטרעאל, בתשכ"ה), ש'המחנה' יקבל הימנו, והוא יקבל מ'המחנה'.

~

[מפתגמי ר' פרץ]

"דלותי ולי יהושיע" (תהלים קטז, ו) – איתא בגמ' (פסחים קיח, ב) "אע"פ שדלה אני במצוות, לך אני ולי נאה להושיע". והפשט ב"נאה", שיש זמן בדורות האחרונים וואָס צו האַלטן זיך ביי אמונה, וועט מען דאַרפן האַלטן זיך ביי די פאלסס – איז דאָן אַז מען וועט מאַכן אַ ברכה, איז דאָס חשוב'ער פון תומ"צ פון פריערדיקער דורות. בשעת אין ליובאַוויטש האָט מען געזאגט 'זכרנו לחיים', לא עלה על הדעת בנוגע לחיים בשריים.

* * *

²⁶ [ככל הנראה – שמדובר ב"תורת"ל מאַנטרעאל.].

²⁷ אבות פ"א, מ"ד.

²⁸ שבת קכב, במשנה.

²⁹ תדב"א רבה, פכ"ה. נתבאר ב"באתי לגני" ה'שית ס"ב. ובכ"מ.

³⁰ מגילה ו, ב.

³¹ [מה שזכור להכותב ש' מזה, הוא:

ר' דוד הי' גר בטאראנטא, והתחיל להשפיע על כמה שילמדו חסידות. ואמר לאד"ש, שירצה שר' פרץ ישתתף בזה, אבל חבל שהוא 'רוסישע' ולא יעוניין לר"פ להתעסק עם אנשים "נמוכים" ביהדות וכו'. ותוכן מענת אד"ש אליו הי' שאכן, ירצה ויתענג ר"פ מזה יותר מאשר (רק לפעול) עם ענינים נעלים בחסידות וכו'! ע"כ.
אינני זוכר הקשר בדיוק, אבל לכאורה יש לומר ש"מ"מ יש רשע וטוב לוי" – מדובר על דרגת אנשים ההם, והיאך יש להם שייכות לאיש דגול כר' פרץ, וע"ז בא המענה (פון' שלא מלשון המעטה וגנאי.]

שתי תמונות
נדירות, כשב"ק
אדמו"ר נותן
צדקה בקערות
בעריוה"כ לפני
תפלת המנחה,
ה'תשכ"ז.

אבי החתן שי' הוא
משמאל רבינו (אז
תלמיד בישיבת תורת"ל
המרכזית 770; מוסתר
בחלקו בתמונה הא')

***The Rebbe
distributes
Tzedakah in the
various pushkas,
before Mincha of
Erev Yom Kippur
5727 [1966].***

*The Chosson's father
(as a yeshiva student
then) is on the
Rebbe's immediate
left in both photos.*

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y. 11210
483-9250

מנהל מנדל טייארטמאן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
Hosh Chodesh Kislev, 5740
Brooklyn, N.Y.

To All Participants in the
FIFTH YEAR CELEBRATION of
Chabad Lubavitch-Capital District
Albany, New York

Greeting and Blessing:

I was pleased to be informed of the forthcoming Celebration, and may it be with Hatslocho in every respect.

In keeping with the time-honored custom to draw a timely lesson from the reading of the weekly Torah portion, it is well to reflect on the story of our Father Jacob which is related in the Sedra Vayetze of the Shabbos immediately preceding the event and continued in the following Sedra Vayishlach.

The Sedra Vayetze begins with the Patriarch's leaving his parental home in Be'er Sheva and going into "exile." Understandably, his heart is filled with apprehension as to what the future holds for him and for the family he intended to raise. But, reassured by G-d's promise of protection and help, he proceeds on his way in the fullest confidence that he will succeed in his life's purpose to carry on and transmit the traditions of his ancestors, Abraham and Isaac, and return home safe and sound. Indeed, as we read on, Jacob succeeded beyond expectation, and despite the adverse and alien surroundings, he was able to raise his children in the finest tradition of his ancestors, to become the Divine Tribes of Israel, the progenitors of our people Israel.

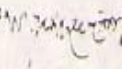
In the following Sedra, Vayishlach, we read about Jacob's return with his blessed family, blessed not only spiritually but also with worldly goods. Confronted by his sworn enemy, his prayers were answered again. For turn friend, and Father Jacob brings his family home - "complete, whole, and perfect" in every respect, spiritually, physically and materially.

"The experiences of the Patriarchs are a 'sign' for the children," our Sages declare. The story of our Father Jacob is an everlasting source of guidance and inspiration for every Jew, not to be disheartened by the fact that Jews are a small minority among the nations of the world, facing seemingly overwhelming difficulties and challenges. For, with an unshakable will and determination to carry on the traditions of our ancestors and to raise our children in the way of the Torah and Mitzvos without compromise, we are assured of G-d's blessings, not only to overcome all adversity, but come out of it all the stronger and more complete in every respect.

The spirit of our Father Jacob is very much alive in the Chabad-Lubavitch institutions and animates the Lubavitch activists with exemplary dedication to the cause of spreading and strengthening Yiddishkeit. They surely deserve not only the fullest support, but also personal involvement.

I extend to each and all of you prayerful wishes to go from strength to strength in your continued endeavors in behalf of this vital cause, which is also bound to widen the channels and vessels to receive G-d's blessings in all your personal needs, materially and spiritually.

With esteem and blessing

A timely letter of the Rebbe to Chabad in Albany: A lesson from this week's Parsha..

המכתב ששלח רבינו לחגיגת חמש שנים לחב"ד-ליובאוויטש באלבני, בשנת ה'תש"מ

יום אחד, בתוך כל הנסיונות הרבים של שנים הראשונות לשליחותינו, הגיע כהפתעה מב' ארוך מרבינו - שבו תואר, בין השאר, שהיות ואנו נמצאים בין פרשת ויצא לוישלא - ע"כ יש להתבונן בתוכן הפרשיות. אנו רואים שב'ויצא' מסופר על יעקב שיצא מבאר שבע יחידי ובודד לחרן, בלי לדעת כיצד יסתדר שם, מוקף שונאים על כל צעד ושעל - והנה כעבור שבוע בלבד, ב'וישלא' אנו קוראים בתורה כי יעקב מגיע כבר עם פמליות שלימות ויש לו הכל: משפחה, חינוך, השונאים משלימים ובאים לקראתו. 'מעשה אבות סימן לבנים' כותב רבינו, ומפרט באריכות כיצד בפרק ומן קצר אפשר לצאת מהמיצר להמרוב..

Letters of the Rebbe in English, addressed to Albany, published in recent years.

By the Grace of G-d
14th of Sivan, 5724
Brooklyn, N.Y.

Mrs. —
Albany, N.Y.

Blessing and Greeting:

I am in receipt of your letter of May 21st, in which you write about your background and some highlights of your life.

In reply, I will address myself at once to the essential point in your letter, and especially to the particular Mitzvah which is most essential for a happy married life, namely Taharas Hamishpocho. You write that you do not understand the importance of this Mitzvah, etc. This is not surprising, as is clear from the analogy of a small child being unable to understand a professor who is advanced in knowledge. Bear in mind that the condition between the small child and the advanced professor is only a difference in degree and not in kind, inasmuch as the child may, in due course, not only attain the same level of the professor, but even surpass him.

It is quite otherwise in the difference between a created being, be he the wisest person on earth, and the Creator Himself. How can we, humans, expect to understand the infinite wisdom of the Creator? It is only because of G-d's great kindness that He has revealed certain reasons with regard to certain Mitzvoth, that we can get some sort of glimpse or insight into them. It is quite clear that G-d has given us the various commandments for our own sake and not in order to benefit Him. It is therefore clear what the sensible attitude towards the Mitzvoth should be. If this is so with regard to any Mitzvah, how much more so with regard to the said Mitzvah of Taharas Hamishpocho, which has a direct bearing not only on the mutual happiness of the husband and wife, but also on the well-being and happiness of their offspring, their children and children's children.

It is equally clear that parents are always anxious to do everything possible for their children, even if there is only a very small chance that their efforts would materialize, and even if these efforts entail considerable difficulties. How much more so in this case where the benefit to be derived is very great and lasting, while the sacrifice is negligible by comparison. Even where the difficulties are not entirely imaginary, it is certain that they become less and less with actual observance of the Mitzvah, so that they eventually disappear altogether.

Needless to say I am aware of the "argument" that there are many non-observant married couples, yet seemingly happy, etc. The answer is simple. First of all, it is well known that G-d is very merciful and patient, and waits for the erring sinner to return to Him in sincere repentance. Secondly, appearances are deceptive, and one can never know what the true facts are about somebody else's life, especially as certain things relating to children and other personal matters, are, for obvious reasons, kept in strict confidence.

As a matter of fact, in regard to the observance of Taharas Hamishpocho, even the plain statistics of reports and tables by specialists, doctors and sociologists etc., who cannot

be considered partial towards the religious Jew, clearly show the benefits which accrued to those Jewish circles which observed Taharas Hamishpocho. These statistics have also been published in various publications, but it is not my intention to dwell on this at length in this letter.

My intention in writing all the above is, of course, not to admonish or preach, but in hope that upon receipt of my letter you will consider the matter more deeply, and will at once begin to observe the Mitzvah of Taharas Hamishpocho, within the framework of the general Jewish way of life which our Creator has clearly given to us in His Torah, which is called Toras Chaim, the Law of Life. Even if it seems to you that you have some difficulties to overcome, you may be certain that you will overcome them and that the difficulties are only in the initial stages.

I understand that in your community there are young couples who are observant and you could discuss this matter with them, and find out all the laws and regulations of Taharas Hamishpocho. If, however, you find it inconvenient to seek the knowledge from friends, there are booklets which have been published, which contain the desired information, also a list of places where a Mikvah is available.

Next I will refer to the various undesirable events which occurred in your family, which left you confused, as you write. In view of what has been said above, it is not entirely unexpected. For, inasmuch as the essence of a Jew is to live in accordance with G-d's command, it is clear that if one disturbs the normal flow of this kind of life by disobeying G-d's command, it is not surprising that one should feel confused, lacking the true faith in G-d, which is the only terra firma for a Jew. Moreover, inasmuch as the Mitzvoth are also the channels through which to receive G-d's blessings, it is not surprising that a lack of observance prevents the fulfillment of G-d's blessings.

I repeat, it is not my intention to admonish with regard to the past, but if you want to follow my advice, I urge you to begin from now on to live the Jewish way of life with a firm resolution and determination, and this will surely bring you the fulfillment of your heart's desires for good.

Having just celebrated the festival of Mattan Torah, it is fitting to emphasize that the Jewish people received the Torah in the only fitting manner, namely "We will observe (first) and we will understand." In other words, we accepted the Torah and Mitzvoth without question and unconditionally, whether or not we understood the Mitzvoth, or whether or not they are to our liking. At the same time we know that we have to try to learn more about the deeper significance of the Mitzvoth. The same is true now, inasmuch as the Torah is ageless and eternal. May G-d grant that this should also be in your case, and may you have good news to report.

With blessing,
[The Rebbe's signature]

~

By the Grace of G-d
14 Teves 5731
Brooklyn, NY

Prof. & Mrs. Abraham S. Luchins
53 Fordham Court
Albany, NY 12209

Greeting & Blessing:

This is to thank you for Vols. II and III of Wertheimer's Seminars Revisited, which I have just received. While I have had no time as yet to look into them more closely, I have thumbed through the pages. In doing so, I was again reminded of the saying of our Sages to the effect that "if anyone says the nations of the world have a Torah, do not believe it; but if one says that they have science, do believe it."

In fact, I had occasion to discuss the subject at the farbrengen. The point of the said statement is that in the non-Jewish world it is possible to find outstanding thinkers and philosophers who might find solutions to the various problems confronting humanity, yet they can go through the process of thinking with complete detachment, so that the solutions which they come up with remains theoretical, and do not touch upon their own lives. Indeed, the thinker or philosopher or scientist might, in his personal life, act quite contrary to the high moral and ethical concepts which he expounds.

It is quite different in regard to our Torah, which is our wisdom and science in the eyes of the nations. For to us Torah means teaching and guidance (from the word horo'o), that is to say, that it penetrates and permeates our lives. This is because it has the power to compel, as it were, the Torah student and follower to translate the solution which it provides into practical deed. It gives the Torah Jew the strength to resist and subjugate the yetzer hara, as our Sages of blessed memory express it: barati yetzer hara, berati Torah tavlin ("I have created the yetzer hara, but I have also created the Torah as an antidote").

With all good wishes for your hatzlocho in your work, as well as in your good influence to spread and strengthen the light of the Torah and mitzvoth to the utmost of your capacities.

With blessing,
[signature]

P.S. I was pleasantly surprised to see in the press that your son actively participated in the Convention of the Union of Orthodox Congregations in Washington.

~

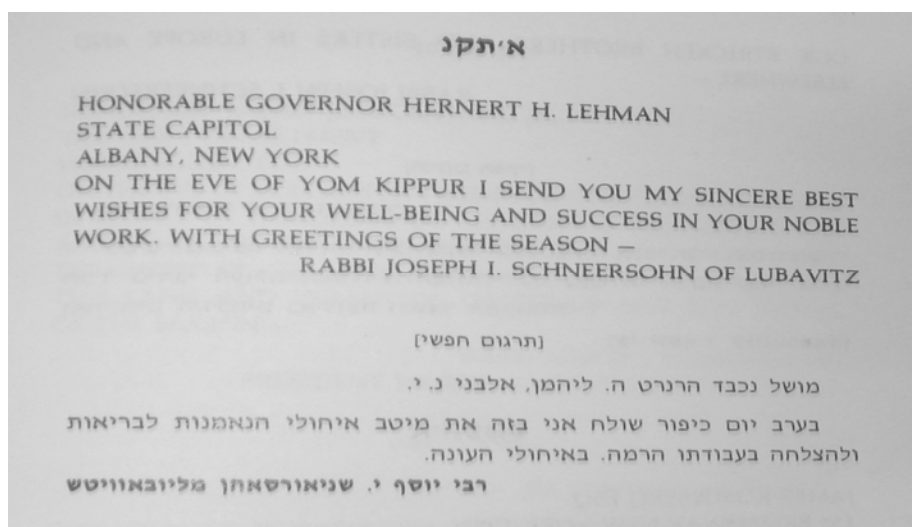
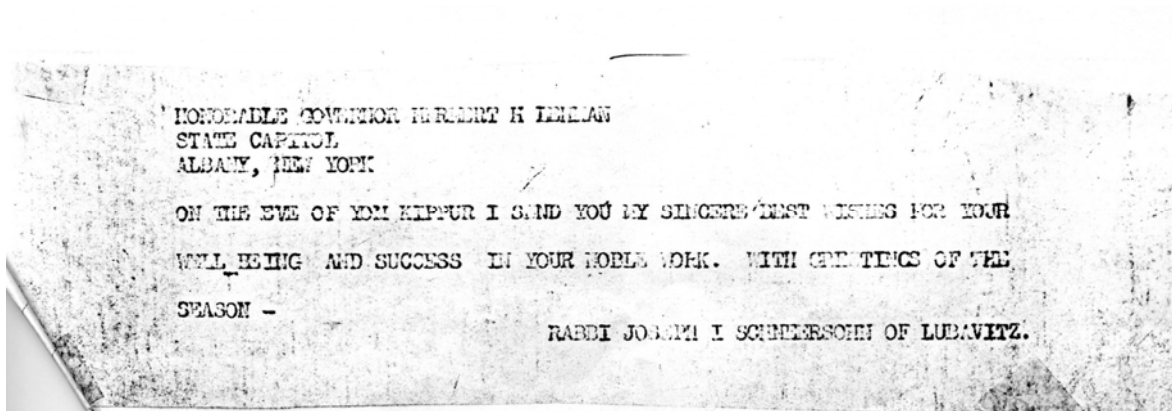
An excerpt from an English letter of the Rebbe (dated 3rd of Teves 5742 [1981]), about Public Menorah lightings. Albany is mentioned as well (the Menorah at the NYS Capitol).

With the above prefatory remarks in mind, let us now consider the practical implications of the issue under discussion.

The Jewish community in the U. S. A. is as old as the U. S. A. itself. We know the problems it faced, and the actual discriminations it suffered, until it has won its place in this country. Yet, even in this day and age prejudices and antisemitism exist, not only latently, but also overtly. Under these circumstances, we must not relax our alertness to any sign of erosion of our hard-won positions.

One of these positions is the annual lighting of a Chanukah Menorah in public places. As mentioned in my previous letter, such Chanukah Menorahs have been kindled in the Nation's capital (in Lafayette Park, facing the White House), in Manhattan, Albany, Philadelphia, Chicago, and in many other cities of the Union. There has been no opposition to their being placed on public property from non-Jewish quarters. Regrettably, there have been some Jews who did raise objections in several places out of fear that kindling a Menorah on public property would call attention to the fact that there are Jews living in that city; Jews who would apparently be willing to forgo the claim that the public place belongs also to them, as part of the public.

Facsimile of the Previous Rebbe's 1941 [5702] Yom Kippur wishes (via telegram) to then-Governor of New York, Hernert H. Lehman:

Albany visits and Farbrengens in 5718 [1958]

(Translated from the diary of R. Tzvi Hirsh Gansbourg z"l, printed in "Portrait of a Chassid"; The following page was a visit in 5717 [1956], as described below).

For Shabbos Parshas Chukas, I went to the Bronx for a Shabbaton organized by Tzach together with Shmerayahu Pruss. We stayed by his brother-in-law R' Mordechai Dubinsky. Berl Junik and Chaim Serabranyski came with us and stayed by R' Moshe Levertov. We spoke in many shuls and held a *farbrengen* in the home of R' Mordechai Dubinsky. That Shabbos, a significant number of students were in Brighton Beach (it is also a part of New York City). They also spoke in many shuls and held a *farbrengen*.

On Sunday, 11 Tammuz, R' Avraham Elya Lis and Mendel Baumgarten traveled to Albany and held a beautiful *farbrengen*. The concept of traveling to other cities has already become part of the routine work of Tzach and quite a number of Chasidim participate.

For Shabbos Parshas Chukas, I went to the Bronx for a Shabbaton organized by Tzach together with Shmerayahu Pruss. We stayed by his brother-in-law R' Mordechai Dubinsky. Berl Junik and Chaim Serabranyski came with us and stayed by R' Moshe Levertov. We spoke in many shuls and held a *farbrengen* in the home of R' Mordechai Dubinsky. That Shabbos, a significant number of students were in Brighton Beach (it is also a part of New York City). They also spoke in many shuls and held a *farbrengen*.

On Sunday, 11 Tammuz, R' Avraham Elya Lis and Mendel Baumgarten traveled to Albany and held a beautiful *farbrengen*. The concept of traveling to other cities has already become part of the routine work of Tzach and quite a number of Chasidim participate.

**In this letter, the Rebbe writes to the chosson's grandmother,
amongst other points, about moving to a new home, before or after May.**

**It's quite significant, as she passed away in Sivan last year, which corresponded to the
month of May. As we know, it is the Neshama's spiritual "moving to a new home"...**

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
12th of Adar, 5721
Brooklyn, N. Y.

Mrs. Yocheved Miriam Rubin
5369 Clark Street
Montreal, Que.

Blessing and Greeting:

I regret that because of pressure of duties, there was an unavoidable delay in my reply to your letter, which was supplemented orally by your husband when he visited me.

With regard to the question of moving to a new home, generally speaking, the attitude should be an unhurried one, not to rush into anything. When the proper opportunity presents itself, you should consider it on its merits, and if you like the proposition, you should go ahead with it. As for the date, whether it should be before the month of May or after May, you should leave this to Divine Providence, for the deciding factor should be the proposition itself.

You write that in the past you were able to do several things at the same time, but now it appears to you that you have to do one thing at a time. In general, it is not a reflection to do one thing at a time, and as for the frame of mind, etc., the best thing is to dwell as little as possible on this, for things will straighten themselves out.

With regard to your question relating to your social activities, etc., such activities should also be in moderation, to fit the circumstances. For every Jew, whether man or woman, is duty-bound to practise the commandment of Ahavas Yisroel, especially in the light of the teachings of Chassidus. On the other hand, such activities should not be conducted in a way that would conflict with other commitments, nor in a way that might put a strain on one's health, since taking care of one's health is also a Divine commandment.

Needless to say, in connection with the above, it is impossible to make rigid rules as to exactly how much time to devote to one thing and how much to another. But generally things fall in line and in their proper place, and there is usually a workable margin and flexibility for adjustment.

With only a couple of days before Purim, the auspicious festival of joy, may G-d grant that it bring you and yours an increased measure of joy and happiness, materially and spiritually.

Hoping to hear good news from you, and wishing you and yours a happy and inspiring Purim,

With blessing,

By *Menachem Schneerson*

Shlichus

STARTS YOUNG

Everyone in this room is a Shlucha. You all know, good and well, what Shlichus really means. Not just from the newspaper. Not just from a book, or even a Sicha. You know about Shlichus firsthand, from your everyday lives.

You know Shlichus, because you live Shlichus. That says a whole lot more than any speaker can. I was asked to speak about the Zechus of being a Shlucha. Here I am among many hundreds of Shluchos. So what more can I say, just add words?

Shlichus is a dedication. A lifelong commitment. It's easy to speak about it, but it is a lot more than words can say. Talk is cheap, but actions speak louder than words.

The most powerful and meaningful statement about the Rebbe's Shlichus are each and every one of you. The Shluchos. The Shluchos themselves. What more can I add? What more can I say?

Some of my friends here in New York, think that Shlichus is exciting and glamorous, and full of fun. After all, you live in a new place, meet different people, do exciting programs, see yourself in the newspaper, and everyone thinks you're special.

I'm just a young girl. But I'm old enough to know that Shlichus is not just a bed of roses. It isn't all that easy, and there are always new, hard, challenges at every step of the way.

There are many sacrifices to make. Many sacrifices, both spiritual and material. You have to give up many personal comforts. It can be very hard to be a Lubavitcher where everyone else is different. The Chinuch isn't always what you want for your own children, and it's hard to send kids away from home.

I was the only one my age at school, and there were very few girls to be friends with. Now I'm in Bais Rivka, with so many girls, it's hard to imagine life back home. I remember it was very lonely.

Still it was so special. Being the oldest girl is a big responsibility, everyone looks up to you, and learns from you. I'd help my mother in her Shlichus with all the people who came to our home. Each Friday I would take a younger girl along, and we would visit Jewish patients in the local hospitals. With a flower, a Challa, and a friendly cheer, we'd wish them a Good Shabbos. So many people remembered us, we learned that a little smile can go a long way.

Other people don't think as we do, and we have to be fine examples to show them the way. Not everyone wants to listen to what we have to

tell them. It can be frustrating selling diamonds when people think you've got coal.

Esti Rubin

When my family first moved to Albany, people actually bet money that we wouldn't stay. Go back to Brooklyn, they said. But stay we did, and those people lost their bets. Actually that was my father's very first fund-raiser. We showed them that with the Rebbe's Kochos, we can thrive anywhere. And help others grow too.

Lubavitch is no longer in the woods of Vitebsk. We live in America. We're on a Shlichus all over the world. We must prepare the world for Moshiach. Moshiach isn't coming just for a handful of Chassidim in Crown Heights. It's our job, our Shlichus, to make the entire world Eretz Yisroel.

It can be very difficult. It takes a lot of guts and a lot of Emunah, to rise above it all. And not just once. If you jump into a fire 'Al Kiddush Hashem' that's just once. But to live with Mesiras Nefesh, day in day out, - that is Shlichus.

What is the Zechus of being a Shlucha? Zechus means a merit. There are a lot of merits. You learn to have courage, you learn to be strong, to make decisions, to speak out for Yiddishkeit. You find talents you never knew you had, developing and expressing yourself right, for the right things.

We have the Zechus of teaching Jewish children, caring for others more than for ourselves. We have many Zechusim. But the biggest Zechus is still coming. We now stand at the threshold of the greatest moment ever. The moment we waited for thousands of years.

I am just one young girl. To think that I had a part in Biyas Moshiach. I have a little share. I am one of the Rebbe's Shluchim, one of Moshiach's very own messengers, to prepare the world for Geula. I am so proud to be one of the soldiers who helped win this war. Zechus isn't the word. Ashreynu Ma Tov Chelkaynu! Me, just a young girl and I'm the Rebbe's Shlucha. Moshiach's very own messenger. Ashraynu, Happy our we! How joyous is our lot!

Rebbe, you chose me! You gave me a share!
Thank you Rebbe.

*From a talk given at the recent
Shluchos Convention*

Esti Rubin

A Story of Our Rebbe

An irreligious man from Albany, New York told the following story:

Many years ago, as a young man, he decided to come to Crown Heights to visit the Lubavitcher Rebbe. Coming with a group of friends, they went directly to 770. They stood around talking for a while, when they were suddenly aware of people running and moving aside. Realizing that the רבי was coming through, this young man moved to the side as well. He had been drinking a can of Coke and he was holding it in his hand. The רבי took out some coins and deposited it in the coke bottle. The young man understood that the רבי was giving him נדקה. He stopped the רבי and said: "I'm not collecting charity, this is just a can of Coke that I'm in the middle of drinking". When the רבי heard this the רבי stood there and smiled for a long time.

Esti (Rubin) Cohen OBM, delivered a speech at the 5753 Women's Shluchos Convention, as the single representative of the "young shluchos". Above are excerpts as they were printed in the "Nshei Chabad" magazine.

Right: As part of her contribution to the Bais Rivka school newsletter, she included this unique story of the Rebbe, as told by a Jewish Albany local

May we already merit "והקיצו ורננו שוכני עפר, והיא בתוכם", amen!

לזכות
החתן הרה"ת אפרים והכלה מנוחה רחל
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות
רבין

ליום חתונתם בשעתומ"צ
יום א' שהזכפל בו כי טוב, ב' כסלו ה'תשע"א

יה"ר שיקויים בהם ברכת
כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו:
"יה"ר שיהי' בנין עדי עד
על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה
זוהי תורת החסידות."

~

ולזכות
הוריהם וקניהם
ומשפחותיהם שיחיו
לאורך ימים ושנים טובות